Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-hээ гарана | № 153 (16676) | 1984 оной июлиин 4, среда | Сэн 3 мүнгэн.

...РГАСАЯА ...АЙНААР ...АРУУҺАЛХА

...ликымнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд арбан табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ 560 мянган тонно хуряажа абаха, 17 мянга үлүүтэй гектарһаа хамта- ...49 мянган тонно хартаабха, 44 мянган тонно овощ ...а зорилготой. Гадна силосэй ургамалнуудые, кор- ...удые тариһан 234 гаран мянган гектар газарһаа ...гаса хуряажа, 950 мянган тонноһоо доошо бэшэ си- ...аха, мүн нилээд ехэ бэшэшье шэмэтэ тэжээлэй ...дые ноосэлхэ ёһотой.

...ай хүнгэн бэшэ зорилго. Тиимэһээ ургасын хойно- ...наар харууһалха, таригдаһан полинуудые, хахалаг- ...аар сэбэр байлгаха, ургамалнуудые элдэб хорхой ...аа, буртаг ногооноһоо хамгаалха гээшэ шухала бо-

...дэлмэридэ анхарал ехэтэйгээр хаана ханданаб, тэн- ...лта түйлагдаха ёһороо түйлагдана гэжэ үнгэрһэн ...эй дүнгүүд харуулна. Агротехникын ёһоор хараа- бухы хүдэлмэринүүдые саг болзортонь бэелүүл- ...гасын хойноһоо оролдосотойгоор харууһалһанай ...тараан ажалай түрүү бригаданууд, хартаабхашадай, ...одой звенонууд ямаршье жэлдэ үндэр баян ургаса ...гэшэ. Хамтын подрядай гуримаар хүдэлдэг Му- ...эрэй «Родина» колхозой А. М. Бикмулинай хүтэлбэ- ...ракторно-тараан ажалай бригадынхид нёдондо жэл- ...дэ даалгагдажа үгтэһэн газарай гектар бүриһөөнь ...тнер ороохо тараа суглуулаа бэлэй. Мүн Сэлэнгын ... XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой коммунист ...лыксэй ударидадаг тракторно- тараан ажалай бри- ...нэ. Фрагшууд жэлһээ жэлдэ үндэр амжалтануудые түйла- ...үрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой ...рцевай звеногойхид гектар бүриһөө 201 центнер ...а суглуулжа абаа бэлэй.

...до жэлдэ Онохойн совхозой овощ ургуулдаг зве- ...морхообой бултайжа захалхада, шэнгэн герби- ...пон сүршэжэ эхилээ һэн. Тиихэдээ гектар бүхэндэ ...рамм афолон гаргашалагдаа. Эзээнике хэрэглэһэ- ...аар 100 гектар морхообой полидо гараар буртаг ...үүхэ хүндэ хүшэр ажалһаа овощ ургуулагшад сү- ...о юм. Газарай хүрьһэнэй зөөлэн байхын тула үлэ- ...таг ногоое үгы хэхэ зорилготойгоор гурба дахин ...хоорондохи элдүүрилгэ хэгдээ. Гурбадахияа элдүү- ..., хүрьһэндэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа юм. ...турбан механизаторһоо бүридэһэн В. С. Устиновай ...илдэг звеногойхид гектар бүриһөө 212 центнер, ...дулинай звеногой гэшүүд — 171 центнер морхооб ...абаа һэн.

...тус бригада, звенонуудай механизаторнууд урга- ...зүрүүд хоорондохиие элдүүрилжэ, ургамалнуудые ...тэжээлээр хангажа, уһалжа, паарай газар элдүүрил- ...углөөнһөө эхилээд, үдэшэ орой болотор тараалан ...эшэтэ ажал замханагүй.

...элдэ республикын ажахынуудай газар тараалангай ...ган гектарынь химическэ аргаар хамгаалагдаха гэ- ...агдаханхай. Мүнөө үедэ ургаса хамгаалгын хүдэлмэ- ...аран мянган гектарта хэгдэжэ байна. Энэ хэрэгтэ ...мүн районуудай «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүд онсо ...ургэхэ юм. Сэлэнгын районой Карл Марксын нэ- колхоздо, «Бестужевский» совхоздо 6500 гектар ...дээрэ авкацикн хүсөөр буртаг ногоо, хорхой шу- ...хэхэ хүдэлмэри дүүргэгдээ. Мүн иимэ хүдэлмэри ...ай, Хурамхаанай, Зэдын, Мухар-Шэбэрэй районуу- ...хынуудта ябуулагдана. Хориин, Түнхэнэй, Сэлэнгын ...эй «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүд ургаса хамгаалгын ...инүүдтэ анхаралаа хандуулжа, Анаагай совхоздо, ... колхоздо болоод бэшэшье ажахынуудта яһала ...и ябуулаа.

...тиихэдэ Бэшүүрэй, Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй, ...Загарайн районуудта ургаса хамгаалха хүдэлмэри ...унжагаарһаар. Кабанскын, Прибайкалиин районуу- ...хынуудта энэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагданагүй.

...үдэрнүүдтэ хаа хаанагүй хура бороо орожо, ур- ...гооной горитойхоноор шииг койтоор хангагдаһанай ...ургамалай гараса түргэдэбэ. Мүн ургасын байсан- ...огоон, үрмэдэһэн гэхэ мэтэ баһал түргэнөөр урга- ...бэ, зарим газарта хорхой шумуулай ургамалда хо- ...хэ ушар тохёолдоно.

...иимэһээ эдэ бүгэдые хараадаа абажа, республи- ...хы бүхэндэ гаража байһан ургасаяа, «ногоон түй- ...найдамтайгаар хамгаалха, хорхой шумуулые дары ...хэмжээнүүдые түргөөр абаха гээшэ колхоз, сов- ...болон ажахынуудай бэшэ хүтэлбэрилэгшэдэй, мэр- ...эй хойшолуулагдашагүй шухала уялга мүн.

...дай АССР-эй Министрнүүдэй Совет «Республикада ...уулгые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» гэ- ...оол һаяхан баталан абаа һэн. Эндэ олонхи ажахы- ...уулгагдаһан жэмэстэ модоной хойноһоо харууһан ...эмхидхэгдэнэ, хорото хорхой шумуулые, модоной ...ые үгы хэхэ хүдэлмэри хүсэд ябуулагданагүй, ...саадууд ба жэмэсэй талмайнуудһаа ургаса багаар ...эжэ заагдаа бэлэй. Республикын хүн зониие үрэ жэ- ...родукцяар хангалгые һайжаруулхын тула саад ур- ...саашадань хүгжөөхэ талаар 1981—1985 онуудай тур- ...раалагдаһан хэмжээнүүдые амжалтатайгаар бэе- ...Хүдөө ажахын министерство, «Бурятплодоовощхоз» ...райгүйсэдкомууд, саад ургуулдаг колхоз, совхо- ...хүтэлбэрилэгшэд тус тогтоолоор уялгалагдаа һэн. ...едэ мүн энэ асуудалдашье анхарал хандуулагдаха

...элэн республикын ажахынуудта паар саг соонь ха- ...дүүрилхэ хүдэлмэри үшөөл хангалтагүйгөөр ябуу- ...гэжэ тэмдэглэлтэй. Мүнөө болотор олохон райо- ...вр хахалха түсэбөө дүүргээгүй, зарим ажахынууд, ...хоёрдохёо хахалжа эхилээгүй байха юм. Энэ та- ...шүүрэй, Кабанскын. Хэжэнгын, Түнхэнэй районууд ... ехээр оронхой. Гадна хахалагдаһан паарта орга- ...болон минеральна үтэгжүүлгэнүүд дүүрэн хэмжээ- ...улагдаха, хэрэгтэй агромелиоративна ба культур- ...кэ хүдэлмэринүүд хэгдэхэ ушартай. Тиимэһээ гээг- ...һоһон ажахынууд энээнээ заатагүй богони болзорто ...ёһотой. Сэбэр паарые саг болзор соонь һайнаар ...ээ һээ, ерэхэ жэлэй үндэр баян ургасын үндэһэ ...бигдана гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Һайн шанартай сэ- ...ажахы бүхэндэ бэлдэхые РАПО-гой хүтэлбэрилэг- ...тэжэлтэд, колхоз, совхозуудай агрономическа ...хүдэлмэрилэгшэд наринаар хииаха, тарвашадта, ..., овощ ургуулагшадта үндэр баян ургаса хуряаха ...ёһотоор туһалха уялгатай.

...эдэ ургаса харууһалха хүдэлмэридэ томилогдоһон ...тэрнүүдэй ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, үндэр бү- ...ээр хүдэлхэ арга боломжо олгохо, бухы хэрэгтэй ...тэдэниие хангаха гээшэ шухала. Эндэ ажаллажа ...хүдэлмэришэдые моральна болон материальна ...рмашуулгын гуримууд харгадажа үзэгдэхэ ёһотой. ...эгтэ ургамалнуудые хамгаалха республиканска стан- ...дэлмэрилэгшэдэй, ажахын мэргэжэлтэдэй үүргэ он- ...шахартай.

...н XXVI съездын шиидхэбэринүүдые, СССР-эй ...олой программые бэелүүлхын түлөө манай респуб- ...еханизаторнууд, хартаабхашад, кукурузашад, ого- ...эй бухы арга боломжонуудаа элсүүлэн ажаллаха, ...гаса хуряажа абаха тэмсэлээ улам эршэдүүлхэ

325 жэлэй ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ҮБҺЭЕЭ САБШАЖА ЗАХАЛАА

Сабшалангай ногооной шэмэтэйдэ үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абаха зорилго хараалһан Прибайкалиин районой «Прибайкалец» колхозой гэшүүд эдэ үдэрнүүдтэ таримал олон жэлэй ногоо сабшажа захалба. Түрүүшын үдэр «Березки» гэжэ газартахи һайжаруулагдаһан сабшалангай ургаса хуряахаар хорёод хүн сугларжа ажаллаа. Хуряагдаһан витаминтай ногоогоо Турунтаевай һаалиин фермэдэ асарһан байна. Тиихэдэ сабшагдаһан ехэхэн үбһэн хушалта, һарабша доро хатаагдана.

Витаминтай ногоо суглуулжа бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ колхозой правлениин конторын хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд эдэбхитэйгээр хабаадалсанад. Эдэ үдэрнүүдтэ тус колхоздо тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри улам үргэнөөр ябуулагдажа захалхань.

Ч. ЦЫРЕНОВ.

ТЭЖЭЭЛЭЙ НӨӨСЭ БАЙГУУЛХАНЬ

Байгша ондо хабарһаа хойшо хура бороотой байбашье, һая болотор хүйтэн байгаа. Тиимэһээ сабшалангай ногооной гараса һанаһанда хүрэмөөр ургажа бираагүй. Эдэ бүгэдэ сагай уларилай таарамжагүй хубилалтануудые хараада абажа, КПСС-эй Баргажанай райкомой бюрогой болон арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой хамтын шиидхэбэреэр ажахынуудта шефскэ туһаламжа үзүүлдэг эмхинүүдэй коллективүүдэй хүсөөр райондо бүхыдөө 3,5 мянган центнерэй үбһэ тэжээлэй страховой жаса байгуулха тогтоол баталагдан абтаба.

Урда жэлнүүдтэ Шитханай совхозой Шайдурай, Трундын сабшалан хүсэд хуряагдангүй үлэдэг байгаа. Ушарынь хадаа эндэ үбһэ хуряаха звено хүдэлмэришэдөөр дуталдахадаа, ургаһыень һайнаар суглуулангүй орхижорхидог бэлэй. Тиин байгша ондо голой үерлэхэдэ, түрүүлэн уһанда абтадаг доро газарай сабшалан бүхыдэнь хуряаха зорилго табигдаа. Тодорхойлбол, районой страховой жасада оруулагдаха үбһэ тэжээл Хойто зүгэй электрын элшэ хүсэнэй, «Иркутсклесстрой» трестын СМУ-гай, автотранспортна предприятиин, районой эдеэ хоолой комбинадай, «Сельхозхимия» нэгэдэлэй, «Бурводстрой» управлениин ПМК-гай коллективүүд бэлэдхэхээр уялгалагдаа. Районой «Сельхозтехника», «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд сабшажа абаһан үбһэеэ заабол тюк болгожо багсалан уяад, Хүхэдэ хадагалха даабаритай юм.

Ниитын адууһа малда шанартай тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абаха хүдэлмэридөө районой ажахынуудай, предприяти, эмхинүүдэй коллективүүд горитойхон бэлэдхэл хэжэ байнхай.

Л. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУНАЙ ЗОХИД САГТА

Нажарай һарануудта ниитынгээ адууһа малые ногоогоор элбэг бэлшээридэ һайнаар бэлшээжэ, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхээр республика доторсо үүсхэл гаргаһан Захааминай районой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй уряае зүбшөэн хэлсэжэ, өөһэдынгөө арга боломжонуудые шэнжэлэн хараһан Буйн һаалиин фермын коллектив дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа бэлэй. Тиихэдээ зунай бэлшээриин үедэ һүрэг үнеэдээ шанаржуулагдаһан тэжээлээр тордижо эдеэлүүлһэнэй, мүн һайнаар бэлшээһэнэй ашаар һү шэмыень нэмээхэһээ гадна продукциингаа шанар дээшэлүүлхэ зорилго хараалаа һэн.

Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой һаалиин дурсагдагша гурбадахи фермын һаалишад һүүлэй үедэ районой дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ таһалгаряагүй эрхимлэнэ. Тодорхойлбол, эндэхи коллектив һүүлэй дүнгөөр хамагһаа ехээр һү һаажа, совхоз дотороо онсо шалгаранхай. Эдэнэрэй хүндэлэлдэ зорюулагдажа, ажалай алдар солын улаан мүшэч ялабхилуулагдана

Ажалай тэмсэлдэ шалгарагшадай коллективые үнинэй коммунист Анна Леонтьевна Корытова хүтэлбэрилнэ. Фермынгээ һаалишадай ажалые һайн мэдэхэ энэ нүхэрнай гансашье бэлигтэй хүтэлбэрилэгшэ бэшэ, мүн шадамар бэрхэ эмхидхэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ мүн.

Дээрэ дурсагдагша совхозой Буйн һаалиин фермын һаалишад ажалай, үйлэдбэриин журам бэхижүүлхын түлэ ехэхэн оролдолго гаргана. Зуһаландаа гаранхай фермын коллектив хоорондоо ана-мана мүрысэн ажаллана. Мүнөө эндэхи үнеэд хүшэ тамираар һайнууд, бэлшээриин шэмэтэй элбэг ногоондо түргэн садажа, һү шэмээ эрид дээшэлүүлнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ фермын һаалишад үнеэн бүхэндөө 15 килограмм силос, 200 грамм талха, тараанай зүйл нэмэжэ эдюулнэ. Эртэ үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор һүрэг үнеэдээ бэлшээридэ бэлшээжэ, тунга ногоондо һайса садхаана.

— Хабарһаа хура бороотой байжа, бэлшээриин ногоон һайнаар гараа. Мүнөө фермымнай үнеэдэй һү шэмэ үдэрһөө үдэртэ дээшэлжэ байна. Манай фермын коллектив зунай һарануудта үнеэн бүриһөө 950—1000 килограмм һү һаахаар абаһан социалис уялгаяа заабол сүм дүүргэхээр ажаллана, — гэжэ Буйн фермые даагша Анна Леонтьевна Корытова хөөрэнэ.

Байгша оной эхинһээ хойшо мүнөө хүрэтэр социалис мүрысөөндэ эрхимлэһэн дурсагдагша фермын коллективтэ дүй дүршэлтэй һаалишад захаһаа олон. Жэшээлбэл, үнихэнэй эндэ ажалладаг В. Н. Дульянинова, А. П. Шубина, Т. Д. Черняева Л. П. Хохрякова, үхэршэд И. Т. Пальшин, Г. Ф. Разуваев, фермын механик А. Л. Дульянинов гэгшэд һэра, квартал бүхэндэ ажалай тэмсэлдэ шалгарна. Олон жэлдэ таһалгаряагүй ажаллажа баян дүршэлтэй болоһон эндэхи һаалишад залуушуулаа дахуулан, һурган хүмүүжүүлдэг гуримтай. Нютагайнгаа дунда һургуули түгэсхөөд, фермэдэ хүдэлмэрилхээ ерэһэн басагад үнинэй һаалишадай дүй дүршэл шудалжа, амжалта түйлаха хамаг «нюусыень» ойлгожо абана.

Ажалай тэмсэлдэ шалгардаг тус фермэдэхи улаан булан гоёон шэмэглэгдэнхэй, сэбэр. Ханадань тусхай самбар дээрэ һаалишадай хэһэн ажалай үдэр бүриин дүнгүүд тэмдэглэгдэнэ. Эндэ «Дайшалхы хуудаһан», «Мэргэжэлтын булан», социалис мүрысөөнэй гуримууд, абаһан зорилгонуудынь аржытар бэшэгдэнхэй харагдана. Улаан буланда хүн бүхэнэй орон сасуу обёорхоор газарта үргэн ехэ самбар дээрэ «1984 ондо һаалиин гурбадахи фермын коллектив 4750 центнер һү һаажа, 330 тугал абажа түлжүүлхэ» гэжэ бэшэгдэнхэй. Иигээд ерэхэдээ, һаалишан, үхэршэн, тугалшан бүхэн хараалһан зорилгоёо һайн мэдэнэ бшуу.

— Зунай бэлшээриин хаһын эхинһээ хойшо фермын һаалишад хараалһанаа сүм бэелүүлхын түлөө хамаг хүсэеэ элсүүлэн ажаллана. Манай фермэдэ һүүлэй үедэ соёлой хүдэлмэрилэгшэд, агитаторнууд, политинформаторнууд таһалгаряагүй ерэнэ. Һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, сэдьхэлээ хананаар концертнүүдые харуулна. Заримдаа худалдаа наймаанай, медицинын хүдэлмэрилэгшэд ерэжэ, һаалишадаймнай хэрэглэмжэ, эрилтэнүүдые хангана, — гэжэ Анна Леонтьевна хөөрэнэ.

Нажарай наран үдын һүүлээр улам шангаар шаража, һаалишад үдэшынгөө һаамда тухагүй бэлдэнэд. Эдэнэрнай зунай һарануудта һү ехээр һаахын түлөө бүхы бэлиг шадабаряа гарган ажаллана.

В. ДОРЖИЕВ.

БАЯН ОЛЗОТОЙ

Карл Марксын нэрэмжэтэ загаһа олзоборилгын колхозой гэшүүдэй зунайнгаа агнуури эхилһээрнь хоёр долоон хоног болобо. Тус колхоз 1580 центнер омоли олзоборилхо түсэбтэй юм. Кабанскын районой ажахынуудай дундаһаа түрүүлэн Байгал далай дээрэ гаража, колхозой загаһашад агнуурияа эхилээ.

Районой үнинэй загаһа олзоборилогшо Леонтий Бэрбоевич Сотничой хүтэлбэрилдэг гүлмэ табигшадай бригада 80 центнер омоли барижа, баян олзоёо гүрэндэ тушааба. Кабанскын районно Соведэй депутат Николай Адунович Федоровой ударидадаг хоёрдохи бригадын загаһашад, мүн залуу коммунист Владимир Ильич Федоровой, Андрей Тыхеевич Антроповой хүтэлбэрилдэг звенонууд үдэр бүри 3—4 центнер омоли загаһа тушаан абадаг пунктда асарна.

Россин гүрэндэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан тус ажахын загаһа олзоборилогшод зунай һарануудта түсэбтэ даабарияа 150 процент дүүргэхэ гэһэн социалис мүрысөө дэлгэрүүлһэн байна.

Б. СОТНИЧ.

ҺҮ ҺААЛИНЬ НЭМЭНЭ

Буряад ороной һайн дураараа Россин гүрэндэ нэгэдэн ороһоор 325 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон «Дружба» колхозой гэшүүд һү, мяха үйлэдбэрилжэ гүрэндэ тушааха талаар горитойхон амжалта түйлана. Ажахын малшад, һаалишад мяха, һү ехээр абаха арга боломжоёо хүсэд дүүрэнээр хэрэглэнэ. Илангаяа Тарбагатайн, Пестеревэй һаалиин фермэ, комплекснуудай коллективүүдэй оруулһан хубита ехэ.

Байгша оной үнгэрһэн табан һарын туршада колхозой һаалишад 5939 центнер һү үйлэдбэрилжэ 4076 центнерыень гүрэндэ тушаанхай. Иигэжэ тус ажахын һаалишад сагаан эдеэ гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэбые үнгэрһэн табан һарада хахадлаа ха юм. Саашадаа һү ехээр һаахада таарамжатай зунай, намарай һарануудта бэлшээриин ногоон тэжээл шадамараар хэрэглэхэ гээшэ шухалада тоологдоно. Мүнөө бүхы малынь зуһаландаа гаргагданхай.

— Зунай бэлшээриин һарануудта һү һаалияа эрид дээшэлүүлхын тула бүхы хүсэеэ элсүүлхэбди. Үнеэдэйнгээ һү шэмые мүнөө нэмээжэ шадабал, гүрэндэ продукци тушааха түсэбөө гансашье дүүргэхэ бэшэ, мүн үлүүлхэ байнабди,— гэжэ колхозой ахамад зоотехник Виктор Владимирович Палкин хөөрэнэ.

Зуһаландаа гараһаар түрүүшын үдэрнүүдтэ Тарбагатайн фермэдэ һү һаалинь доошолһон юм. Тиин фермын коллектив үнеэдтээ тэжээлыень шанаржуулан эдюулжэ, һү шэмыень нэмээһэн байна. Мүнөө эндэхи үнеэдтэ тус бүридэнь үдэртэ 10—15 литр бурдууг, талха тараанай зүйл, силос эдюулэгдэнэ.

Малай шэгнүүрые ехээр нэмээхын түлөө үхэршэд ехэхэн оролдолго гаргана. Байгша ондо колхоз 3600 центнер мяха үйлэдбэрилжэ, 3200 центнерыень гүрэндэ тушааха түсэбтэй юм. Мүнөө тус бүрөэ 2,5 центнер шэгнүүртэй 150 гаран үхэр харууһалагдана. Зунай бэлшээриин үедэ малшад үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые 350—360 килограммда хүргэхөөр ажаллана.

— Эдэ үдэрнүүдтэ манай ажахын үхэршэд, һаалишад һү, мяха ехээр үйлэдбэрилжэ гүрэндэ тушааха түсэбөө сүм дүүргэхээр бүхы хүсэеэ элсүүлнэ. Бидэ хэлэһэндээ заабол хүрэхэбди,— гэжэ «Дружба» колхозой ахамад зоотехник Виктор Палкин найдуулан хэлээ һэн.

В. ЖАРКОЙ,
хүдөө бэшэгшэ.
Улаан-Үдын район.

«САГААН АЛТАЯА» СЭБЭРЭЭР АБАЯ



Хурамхаанай районой ажахынууд хонидой нооһо хайшалалгые мүнөө түлэг ябуулжа байна. Эндэхи ажахынууд хониин ажалай энэ шухала хаһада эрхимээр бэлдэжэ, хонин хайшалалгые һайн шанартайгаар, богони болзорто дүүргэхэ гэжэ ехэтэ оролдоно. Энэ хүдэлмэриин эхилхэһээ холо урид хайшалалгын пунктнуудта машинканууд тодхогдоһон, хайшалагшад, нооһо илгагшадаар хэнэй хүдэлхэ байһаниинь тодорхойлогдоһон байгаа.

Районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хонидой нооһо хайшалалга жэл бүри эмхитэйгээр үнгэрдэг юм. Колхозой механизатор Б. Б. Гармаев жэл бүри энэ хүдэлмэридэ хабаададаг. Барадий Базарович хоёр жэл удаа колхоз соогоо хони хайшалагшадай дунда шалгаржа, чемпион болоһон магтаалтай. Бэрхэ хайшалагшын ажалые хаража урмашахаар. Хайшан гээд иимэ түргэнөөр, хүсэ шадал гарганшьегүй гэхээр хайшална гээшэб гэжэ хараһаар байтаршни, нэхыһээ һалаһан хонин тэрэнэй хүдэр гарнууд дороһоо гараад гүйжэрхихэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизатор Б. Б. Гармаев хони хайшалалга дээрэ.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

АЖАЛАЙ 15 ҮДЭРТЭ...

Һүрэг хонидоо һайнаар ондо оруулһан «Родина» колхоздо «сагаан алта» суглуулха харюусалгатай хүдэлмэринь эмхитэйгээр ябуулагдана. Эндэхи пунктда түрүүшын үдэр бүхыдөө 48 электро-хайшын 35-ниинь мүнөө бултадаа ээлтэй болонхой.

Байгша ондо 16.500 хонидой нооһо хайшалхаар түсэб хараалагданхай юм. «Сагаан алта» хуряаха хүдэлмэреэ 15 үдэрэй туршада үнгэргэжэ, бухы нооһоёо гээлтэ хоролтогүй суглуулхаар эрмэлзэн ажаллана. Түрүүшын хэдэн үдэрэй туршада пунктын хайшалагшад 2050 хонидой нооһо суглуулжа абаа. Энэ жэлдэ хүйтэншэгшье һаань, хонин бүхэнһөө 3,2 килограмм нооһон абтаха байбал, 200 граммаар үлүүлэгдэнэ.

«Сагаан алта» хуряаха хүдэлмэридэ механизаторнуудһаа гадна, һургуулиин һурагшад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд олоороо хабаадалсана.

А. МОЛОНОВ.

ХАЛУУН ХАҺА ЭХИЛБЭ

Ахын районой ажахынуудта хонидой нооһо хайшалалгын халуун хаһа эхилбэ. «50 лет Октября» колхозой нооһо хайшалалгын пунктда һургуулиин ахамад классуудай һурагшад, колхозниигууд болон районой түб Орлик һууриһаа ерэһэн шефүүд хүдэлнэ.

Энэ харюусалга ехэтэй хаһаяа 6 үдэрэй туршада дүүргэхэ гэжэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ажалшад харааланхай. Түрүүшын үдэрэй дүнгүүдээр баян дүршэлтэй үнинэй хайшашад Зинаида Айдаева, Мария Манханова, Сосор Арданова болон бусад һайн үрэ дүнгүүдые харуулна.

Бухыдөө Ахын районой ажахынууд «зөөлэн алта» хуряалгаяа ойрын сагта дүүргэхэ гэжэ зорижонхой.

М. ОЧИРОВ.

БОРОО АДХАРУУЛБА

Сэлэнгын районой «Эрдэм» колхоздо эртэ хабарһаа эхилжэ булуур 5 станци хүдэлжэ байһан юм. Уһа сасадаг «Сигма» түхэлэй хүсэ ехэтэй түхеэрэлгэ ашаглалгада һаяхан үгтэбэ. Түрүүшын 5 хоногой туршада 100 гектар сабшалан дээрэ «бороо» адхаруулба. Дүршэлтэй механизаторнууд Виктор Ганжуров, Александр Ванжилов гэгшэд тус түхеэрэлгые һаадгүйгөөр хүдэлгэнэ.

Н. НАМСАРАЕВ.

ХАЙХАРАМЖАГҮЙГӨӨР ХАНДАҺАНҺААНЬ БОЛОО

«Маяк» болон Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудаар ябажа, энэ харюусалгата хаһаяа хэр зэргээр үнгэргэжэ байһаарнь һонирхоо һэмди. Эндэхи нютагай эрхэ байдалаар дурсагдагша ажахынууд тиимэшье олон хони үсхэбэрилдэггүй. Мүнөө жэлдэ түрүүшын ажахы бүхыдөө 3000 нүгөөдэнь 900 шахуу хонид болон хурьгадай нооһыень хайшалхаар хараална.

«Маяк» колхозойхид районой дотороо түрүүлэн июниин хорёодоор хонидоо хайшалжа эхилбэ. Эндэ бүхыдөө 20 хайша тодхогдонхой аад, нооһо хайшалха хүнүүдэй дуталдаһан дээрэһээ мүнөө 15-ниинь хүдэлгэгдэнэ. Хонидой нооһо хайшалха тусхай пунктын бэлдэгдээгүй байһанһаа боложо, тус ажахынхид үнеэдэй байра соо хонидоо хайшална. Ушар иимэһээ ямар эрхэ байдалда хайшалагшадай хүдэлжэ байһаниинь мэдээжэ ааб даа. Тус байрынь газаа хайшалагшадта эдеэн шанагдана.

Теэд нооһо хайшалалгынь шанарынь ямар гээшэб? Хайшалагшадай оройдоол 5-ниинь урда жэлнүүдтэ нооһо хайшалжа байһан, энэ ажалтай бага зэргэ танил хүнүүд юм. Бэшэниинь түрүүшынхеэ хайшалхаяа ерэһэн, хайшалалгын ямаршье һургуули гараадүй һургуулиин үхибүүд. Тиимэһээ хайшалагдаһан нооһоной шанарынь ехэл муу. Нооһоёо абхуулһан хонидые харахада элдэб даа. Олонхи хонидынь хайшада отологдошоод, шуһаяа гоожуулжа ябаха юм. Толгойнь, гэдэһэн дорохи ба һүүлэйнь нооһон оройдоошье хайшалагданагүй. Хайшалагдаһан нооһоёо шанараарнь илгаха мэргэжэлтэй хүнэй түрүүшын үдэрһөө үгы дээрэһээнь нооһониинь классаарнь илгагданагүй. Үдэшэ бүхэндэ хэнэй, хэды хони хайшалһанай дүнгүүдэй гаргагдаашье һаань, хэнэй ямараар хайшалһан тухай сэгнэлтэ үгтэнэгүй. Ушар юуб гэхэдэ, хайша бүхэниинь номерлогдоогүй. Тиимэһээ хайшалагдаһан хонин бүхэндэнь номер табигданагүй. Хэнэй, али хони ямараар хайшалһаниие ойлгохын аргагүй. Энэ талаар ямаршье хэмжээнэй мүнөө болотор абтаагүй байһаниие халагламаар.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ошоходоо, хонидойнгоо нооһыень хайшалхаяа «һая һэрээ юм гү» гэһэн бодол түрөө һэн. Эдэнэр жэл бүри ороохонойнгоо түб складай хашаа соо баригдаһан үндэр, ута һарабша доро хонидойнгоо нооһо хайшалдаг юм. Теэд тэндэнь ошоходомнай, зайн галаар хүдэлгэгдэхэ хайшануудынь бэлэн шахуу болгогдоһоншье һаа, хонидые хайшалха столнууд, хайшалагдаха хонидоо хааха таһалга хэгдээгүй, хорёо соонь дүүрэн минеральна үтэгжүүлгэнүүд адхаатай байба. Мүн склад соонь, эндэ тэндэ ороохоной хордогдоһон үрэһэн хэбтэнэ. Тэдэниие нооһоёо хайшалуулхаяа ерэһэн хонид заатагүй эдихэ ха юм.

Мүнөө болотор тус ажахыда хонидой нооһо хайшалалгын пунктые дааха хүн олдоогүй. Эдэ бүгэдэ юу гэршэлнэб гэхэдэ, колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд нооһо хайшалха харюусалгатай хаһадаа бэлэдхээгүй бшуу. Энээнһээ гадна хони хайшалалга дээрэ хэрэгтэй шэрэ, шпагат, нооһо хэхэ мэшээг болон бусад хэрэгсэлнүүд үшөө олдоогүй байһаар.

Хонидой нооһо хайшалха саг болзорһоо хожомдохотнай бэшэ гү гэжэ асуухадамнай, хонидоймнай нооһон үшөө һайнаар хөөрөөдүй байна. гээд тэдэнэр харюусаа. Теэд бэлшээридэ ябаһан хонидтонь хүрэжэ, хэдэн хонидой нооһо шэнжэлжэ үзэхэдэмнай, эгээн хайшалуулха хаһадаа хүрэшөөд ябаһаниинь элирэгдээ һэн. Бэлшээри дээгүүр эндэ тэндэ гээгдэһэн нооһон харагдаха юм. Иигэжэ эдэнэрэй энэ шухала кампанида хайша хэрэгээр хандажа байһаниие ехэл халаглаа һэмди.

Дурсагдагша хоёр ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй хонидойнгоо нооһые хайшалха тон харюусалгатай хаһадаа эзэн бусаар хүрэжэ ерэһыень үшөө дахин дабтая. Тэдэнэрэй даалгагдаһан ажалдаа иимэ харюусалгагүйгөөр хандаһан дээрэһээнь хэды шэнээн нооһон абтангүй хосорхонь гээшэб?! Энээнэймнай эдэ ажахынуудай гол олзо доходынь болохо байһаниинь элитэ ха юм.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ *hуралсал*

АЛДУУНУУДАА АНХАРХА, ЗОРИЛГОНУУДАА ТОДОРХОЙЛХО

Мүнөө үедэ республикын партийна организацинууд ажалшадай коммунис хүмүүжүүлгые улам бүри hайжаруулха талаар горитой хүдэлмэри хэгдэнэ. Энэ хэрэгтэ коммунистнуудай политическэ hуралсал ехэ үүргэтэй. Тэрэ хадаа партиин гэшүүдые, бүхы ажалшадые ёhотойл научна, коммунис үзэл бодолоор хүмүүжүүлнэ, тэдэнэй ухаан бодолые, политическэ мэдэсые үргэдхэнэ.

hуралсалай жэл КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он), февралиин, апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй даабаринуудые дүүргэлгын тэмсэлэй оршон байдалда үнгэрөө.

Нүхэр К. У. Черненкын партиин ЦК-гай Пленумууд дээрэ хэлэhэн үгэнүүд үзэл сурталай, пропагандистска хүдэлмэрие баяжуулаа. Эдэ гүнзэгы удхатай программна документнүүдые бүхы шатын hургуулинуудта шудалжа, коммунистнууд, партийнабэшэ хүнүүд баяр баясхалантайгаар танилсаhан байна.

Үнгэрhэн hуралсалай жэлдэ 2356 полит-hургуули ба семинар хүдэлөө. Тэдээндэ 4331 шагнагшад hуража гараа. 2281 экономическа hуралсалай hургуули болон комсомолой системын 936 политhургуули, семинар бии байгаа. Нёдондоной hуралсалай жэлтэй сасуулбал, эдэ тоонууд нэгэ хэдыгээр бага байна.

hүүлэй жэлнүүдтэ «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй ёhоор партийна hуралсал саашадань hайжаруулха тухай» партиин ЦК-гай тогтоолые бэелүүлэн, мүн КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ёhоор республика соомнай партийна hуралсалай хүдэлмэри шэнэ хэмжээндэ табигдажа, тэрэнэй удхые, онол аргануудые нарижуулха талаар горитой хүдэлмэри хэгдээ. Хаа хаанагүй политическэ hургуулинуудай, семинарнуудай бүридэл шэнээр харагдаа.

Багшанар научна коммунизмын hургуулинуудта hурадаг болоо, харин МВД-эйн системын хүдэлмэрилэгшэд марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури болон научна коммунизм шудалдаг hургуулида hуралсаа. Тиигэжэ бүхы шагнагшадай тоо 4 мянган хүнөөр бага болоо, харин коммунистнуудай удельнэ тооинь 1981—1982 онуудта 68 процент байhанаа мүнөө үедэ 74,2 процентдэ хүрөө.

Өөрынгөө хүбиин түсэбөөр революционно теори шудалдаг хүнүүд олошороо. Бүхы шатын политическэ болон экономическа hуралсалда республикын 160 мянган ажалшад эрдэм болбосоролоо дээшэлүүлээ. Партийна hуралсалай удха шанар ажабайдалтай нягта холбоотой болоо, марксизм-ленинизмын бүридэлэй хубинуудые шудалалга үргэдөө. КПСС-эй политикые ба теориие үзэлгэ hайжараа. Шагнагшадай гурбанай нэгэ хубиhаа дээшэ хүнүүд марксизм-ленинизмын үндэhэ hууриин hургуулида—КПСС-эй түүхэ, философи, политическэ экономи, научна коммунизм шудална. Научна коммунизмын hургуулинуудта шухала курсанууд хүдэлөө гэбэл: «Хүгжэлтэ түгэс социализмын теориин болон практикын асуудалнууд», «КПСС-эй түүхэтэ дүй дүршэл», «КПСС-эй экономическа болон аграрна политика» болон бусад болоно. Пропагандистска hайн кадрнууд бэлдэгдэнэ. Үнгэрhэн жэлдэ политическэ hургуулинууд ба семинарнуудта 2292 пропагандист хүдэлөө, тэдэнэй 93 процентнь дээдэ ба хүсэд дээдэ бэшэ hургуулитай, 40-hөө дээшэ процентнь партийна, совет хүдэлмэрилэгшэд, ажахын болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд болоно. Полит-hургуулинууд болон семинарнуудай 80 процент хүтэлбэрилэгшэд «Пропагандист — табан жэлдэ» гэhэн урлаада хабаадаа. Бэшүүрэй, Загарайн, Улаан-Үдын болон бусад районуудай пропагандистнар «Жэшээтэ социалис журам бэхижүүлгэдэ манай пропагандистнарай анхарал» гэhэн москвагайхидай үүсхэлые дэмжэн hайшаагаа юм.

Пропагандистнарай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ талаар элдэб онол аргануд хэрэглэгдэhэн байна. Семинарнууд, конференцинүүд, hүүлээрнь зүбшэн хэлсэлгэтэйгээр тусхай hургуулинуудай хэшээлнүүдтэ орогдоо. Гадна хоёр долоон хоногой туршада пропагандистнарай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ республиканска курса хүдэлhэн байна. КПСС-эй горкомууд болон райкомуудай дэргэдэ ходо хүдэлжэ байдаг семинарнуудта полит-hургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд hуража гараа. Пропагандистнарай нийтэ-политическэ аттестаци эдэбхитэйгээр үнгэргэгдэжэ, тэдэнэй бүридэл hайжараа юм. КПСС-эй Железнодорожно, Кабанскын, Советскэ, Загарайн райкомууд пропагандистнарай аттестаци үнгэргэлгөөр hайн дүршэлтэй болонхой.

Партийна hуралсалай аша үрын hайжарhые шагнагшадтай ябуулhан нийтэ-политическэ практика гэршэлбэ. Тэдэнэй олониинь лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые хэжэ партийна, профсоюзай болон хүдэлмэришэдэй суглаануудые үнгэргэлгэдэ бэлдэлсэдэг, коллективүүдтэ үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин байдал шалгалсаа юм. Жэшээнь, Хориин районДо 4775 шагнагшадай 220-ниинь политинформатор, 591—агитатор, партийна 476 эхин организациин болон «Знание» бүлгэмэй лектор болоно. Шагнагшадай нийтэ-политическэ практика үнгэргэлгөөр Улаан-Үдын шэлэй, «Теплоприбор», авиационно заводуудай, Бэшүүрэй «Победа» колхозой, Ивалгын ОПХ-гай, Яруунын районой Тэлэмбын совхозой, Захааминай районой Дүтэлүүрэй совхозой, Түнхэнэй «Сибиряк» колхозой партийна организацинууд нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулаа.

Экономическа hуралсалые ажабайдалтай холбоотой болгохо хэрэгтэ шэнэ курсануудые шудалалга ехэ туhатай байгаа. Үнгэрhэн жэлдэ колхоз, совхозуудта хүдэлhэн 493 экономическа hургуулинуудта «Хүдөө ажахыда — хамтын подряд» 457 hургуулида—«Алмалга — коммунис шэнжэ шанар» гэhэн шэнэ курсанууд шудалагдаhан байна. Экономическа hургуулинуудта шэнэ дүй дүршэл шудалалгада, бригаднда гуримаар ажалаа ябуулгада ехэ анхарал хандуулагдаа. Дээдэ-Тайлсын, Үдын, Оёорой, Оронгын совхозуудта, Загарайн районой «Гигант» колхоздо экономическа hуралсал hайнаар эмхидхэгдээ юм. Теориин асуудалнуудые шудалхынгаа хажуугаар үйлэдбэриин ашаг үрые, ажалай журам, ажалай бүтээсэдэ хүн бүхэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай хөөрэлдэдэг, хэлсэдэг байгаа. Хойто-Байгалай, Хориин, Сэлэнгын районуудай, хэлхеэ холбооной управлени, «Бурятгеология» «Бурмясопром» нэгэдэлнүүдэй экономическа совет ажалаа hайжаруулаа. Пропагандистнарые ажахын hалбаринуудай хүгжэлтэтэй танилсуулха хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай.

Экономическа hуралсал ажалша олон коллективүүдэй ажабайдалтай нягта холбоо барисаатай болоо байнхай гэхэдэ алдуу болохогүй. Жэшээнь, Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлдэ коллективэй гурбадахи хүн бүхэн экономическа hуралсалда ябажа байдаг. Энэ хадаа хүдэлмэришэдэй ажал дээрээ амжалта туйлахадань туhатай байдаг юм. 1983 ондо энэ коллективтэ уралан нарижуулгын 510 дурадхал орожо, олонхинь бэелүүлэгдээд, 500 мянган түхэригhөө дээшэ экономическа ашаг үрэ үгөө. Комплект болгодог материалнуудай алмалта 170 мянган түхэригтэ хүрэhэн, электрын элшэ хүсэ алмалга 334 мянган киловатт-час болоо.

Мүнөө энэ нэгэдэлэй ажалша коллективүүдтэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар 1984 оной түсэбтэ даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхэ зорилготойгоор ажалай бүтээсые түсэбhөө гадуур нэгэ процентээр дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үные 0,5 процентээр хямдаруулхын түлөө шармайн ажаллажа байнад.

КПСС-эй обком, горкомууд, райкомууд үзэл-сурталай хүдэлмэриие, партийна болон экономическа hуралсалые улам hайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Партийна комитедүүдэй заседани дээрэ коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй эрдэм болбосоролые дээшэлүүлхэ талаар асуудалнуудые харааhан байна.

Партийна олонхи организацинууд түгэсхэлэй хэшээлнүүдые үндэр хэмжээндэ үнгэргөө. Партийна hуралсалай дүнгөөр конференцинүүд үнгэргэгдөө.

Гэхэтэй хамта партийна болон экономическа hуралсалай жэлэй дүн гаргалгада хаа хаанагүй онсо анхарал хандуулагдан, шанга эрилтэ табигдажа шадагдаагүй. Зарим газарта шагнагшадай hуралсалай жэлэй туршада ойлгожо абаhан мэдэсые хүсэд дүүрэнээр элирүүлхэ ябадал туйлагдаагүй байха юм. Хэдэ хэдэн hургуулинуудта хэшээлнүүдые hонигүйгөөр, юрэ хөөрэлдөөн шэнгеэр үнгэргэhэн ушарнууд бии. Нэгэ зарим тээ шагнагшад хэшээлнүүдтээ булта ерэнгүй байhан үзэгдэлшье бии байгаа. Эдэ бүгэдэ дутагдалнууд пропагандистнарай өөhэдынь бэлэдхэлэй бирагүй байhанhаа тохёолдоhон байна.

Мүнөө партийна организацинууд үнгэрhэн hуралсалай жэлэй дүнгүүдые онсо анхаралтайгаар шэнжэлэн хаража, тэрэнэй аша үрые улам hайжаруулха хараа зорилгонуудые табиха зэргэтэй.

А. БАИНОВ,
КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангые даагша.

Зураглал

ЭРЕЭЛЖЭН ДОБЫН ЭХИНДЭ

Энэ ажахын хүгжэлтэ, бодото байдалые барагсаажа мэдэхэ байбашье, hаяхенай эндэ ябахадаа, ажал хэрэгээрнь үшөө дахин hонирхохо ушар гараа hэн. Эртэ үглөөнhөө түрүүлэгшын кабинет соо хүн зон хүл хөөрсэг байhан аад, үдэ багта үсөөрбэ. Зоригто Дамдиновичтай золгожо зугаалбабди.

— Улам үдэжэ байгаа адууhа мал, хонин hүрэгөө хүсэд хүрэхэ тэжээлээр хангадаг болохын тулада нэн түрүүн уhалагдадаг сабшалан, бэлшээриеэ саашадань үргэдхэхэ, хүрьhыень шанаржуулан hайжаруулха зорилготойбди. Иимэ арга боломжо манда гүйсэд бии. Тиимэhээ хүн бүхэнэй уялга харюусалгые дээшэлүүлэн, эзэн ёhоной эрилтэ табижа ажаллаха, хараалhанаа хүсэлдүүлхэ болонобди,— гэжэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ З. Д. Очиров хэлэнэ.

Энэшье зүб aaб даа. Ушарынь гэхэдэ, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй, мүн КПСС-эй Гусиноозерскын горкомой болон райгүйсэдкомой зүгhөө барюулагдаhан дамжуулгын Улаан тугууд эндэхи хүн зониие эршэ зоригтойгоор ажаллахыень урьялна, уялгална бшуу. Тиихэдэ хүшэрхэн эрхэ байдалда үнгэржэ байhан энэ үбэлжэлгын үедэ нийтын hүрэг адууhа малай ашаг шэмыень заахашье доошолуулангүйгөөр, тамир хүсэ hайнтайгаар ондо оруулжа, хүхэ ногоон дээрэ гаргаха гээшэ шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

Уданшьегүй Тохой тосхонhоо баруун урагшаа зорижо бүхэнтэhэн гүбээ тойрон буухатаймнай сасуу, хуушарhаншье hаа, заhамал хашаа, хорёотой малай үбэлжөөн харагдаадхиба.

Энэшье удаа харахада, гүүртын хүн зон игаабари наранай тонгойхоhоо түрүүн үрдихэ гэhэндэл, үхэр буруунуудаа илгажа, хашаа хорёонууд соогуур эдеэлүүлжэ, туха сүлөөгүй байбад.

...Амтархама сайhаань ама хүрэжэ, үдэрэй hонин тухай үгэ залгалсан hуухадаа, түрүүшын ээлжээндэ хэрэгтэй хүмнайл бидэниие hонирхуулаа hэн. Евдокия Цыбикжаповна Цыденова хөөрэхэ зугаалхадаашье юумэ бүхэндэ бодомжотой зохид сэгнэлтэ үгэдэг, табин зургаатай гэхээр бэшэ сэрюун; түбшэн зантай, ёhотой, ажалша хүн байба. Тугаар түрүүлэгшын кабинет соо энэ хүн тухай хэлсэhэн хөөрэлдөөн бидэнэй тухайламжые бүри батадхаба.

Гушаад жэлдэ мал ажалда хүдэлhэн эхэнэрэй намтарынь арюун, хайра хүндэнь ехэ, харгы замынь сэбэр. Тиимэл хадаа арад зоной дунда нэрэ түрэтэй, hайхан, hэшхэл дэмбэрэлтэй ябана ха юм. Ёhотойл жаргалтай заяан! Евдокия Цыбикжаповна «Шэн габьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ» гэhэн медальда хүртэhэн. Ажалыень үндэрөөр сэгнэhэнэй үшөө нэгэ хайра—Арадай ажахын туйлалтануудай выставкын болон дээдын зургаануудай бусадшье магтаалай грамота, олон тоото шагналнууд дараанайнь ханза соо арюуханаар хадагалагдажа байдаг. Мүн «Нэгэдэхи классай үхэршэн-мастер», «Коммунис ажалай ударник» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдтэй.

Нёдондо наhанайнгаа хүндэтэ амаралтада гарабашье, мүнөө хүрэтэр аба эжынгээ зүргөөр ябажа, түрэл нютаг нугадаа ажал хэрэгүүдыень үргэлжэлүүлжэ байhандаа тэрэ урма баяртай, омогтой дорюун ажаhуудаг. Үтэлхэ наhандаа үргүүлхэ үри хүүгэдтэй, үнэр ашанартайшье hаа, «hураhан юумэ hураар татуулхагүй» гэдэгтэл, бууралтаhан толгойтой ажалай ветеран хуушаншаг хашаа, хуhамаг хорёо согоо мүнөөшье hалирhан зандаа. Ахалагша үхэршэнэй хажууда үнихэнhөө хойшо хамта хүдэлжэ ябаhан залуушуул Анатолий Дамбиев, мүн баhа Анатолий Данзанов гэгшэд хожомоо Дуся хээтэйhээшье дутуугүй бэрхэ малшад болохо аалам хэн мэдэбэ! Эреэлжэн добын хүндыдэхи гүүртэдэ томо болгогдожо байhан 120 гаран үхэрнүүдээ hайнаар эдеэлүүлхэ тухай тэрэ бодомжолжо ябана. Эгээл мүнөө, хабарай хашанха сагта үбhэ хулhанай дуталдахаhаа эхилээд, үдэр бүри шиидхэгдэхэ асуудалнууд барагдаха бэшэ даа.

Энэ эхэнэр мүнөө үнэр баян, жаргалтай hайхан ажаhууна. «Урдань эхэнэр зониие ута үhэтэйшье hаа, богони бодолтой» гэхысэ өөдэ урагша абадаггүй, хүндэ тоодоггүй шахуу байдаг hааб даа. Харин мүнөө жиирэй малшан бишье жаргал, баяр, хуби золоо олоhон хүн гээшэб. Энээн тухай хододоо hанажа, сэдьхэжэ ябагшаб», — гэжэ тэрэнэй хэлэhыень дуулаhан байнаб.

Зүб даа, Евдокия Цыбикжаповна, танай эдлэжэ ябаhан жаргал Алтан hүмбэр ууладатнай адли үндэр, атаархама hайхан байна! Дүрбэн тэгшэ дүршэлтэй бэрхэ малшан болоно гэхэ мэтээр нүхэр Цыденова тухай юрын үгөөр дурдаад үнгэршэхэдэ, дутуу шэнги hанагдана.

Үнэндөө, зон нүхэдэй үргэмжэ, туhаламжашье байдаг юм. бэзэ. Юрэдөө, ямаршье сагта урагшатай хэрэг өөрэhөөл дулдыдадаг. Бордоhо шуурган, бороо саhан, нардама халуун байг хамаагүй, үдэрhөө үдэртэ бүүргэ дээрэ бүгтэрэн ябажа, мал адуулдаг хүнүүдэй ажалай солые татангүй байхын аргагүйл. «Заримдаа хура бороодо нэбтэ-шэбтэ сохоулшоод, гутал хубсаhанайнгаа хүхэ зулмаг болотор хатда ногоон соогуур мяхаха саг гарадаг»,— гээд, ехэ юумэ үзэhэнөө, юрын малша эхэнэр өөhэдынгөө ажал тухай хөөрэнэ:

— Оролдосын хүсөөр лэ туйлагдажа байдаг ажал гүб даа. Малай тарган харууhанай хүсэн гэдэг. Эдэ бүгэдэ гансал миниин габьяа бэшэ юм aaб даа, — гэжэ дараахандаар дурдаха зуураа:

—«Баhа тарган табан хоногой» гэдэг үгэ бии. Нэгэшье үдэр малые дутуу эдеэлүүлбэл, үгышье hаа, бүлеэн уhаар таhалдуулбал, «нарин матаргайгаараа нара харахаяал» hанаха амитад гээшэ. Бүдүүн тэжээл, силос, талха тарянай зүйл хэм, гурим соонь таhалдуулангүй үгэдэгбди. Үдэр ута болоjо байна. Тиигэбэл хээрэ газаагуур малаа бэлшээхэ зон бээбди, — гээд, үндэр хорёогой үбэртэ, наруули газарта хибэдэhээ хибэжэ байhан эреэ марзан эрэ хашарагууд тээшэ омогтойгоор зааба. Ингэжэ малша эхэнэрэй урмашан хөөрэхэньшье буруу бэшэл.

—Евдокия Цыбикжаповна, хайшан гээд адуулхада, харууhалхада мал шэгнүүрээ ехээр нэмээнэб, түргөөр тарганнаб? — гэжэ hонирхобобди.

— Бусадhаа ондоо ямар тиимэ «нюуса» арга байха hэм. Малшан бүхэнэй наhан үеэрээ хэжэл ябаhан хэрэг aaб даа, — гээд харюусаба.

Үнэниинь мэдэхэ хүсэлэнтэй үшөө дахин лаблан асуухада, «Адуулхал хэрэгтэй!» — гэхэhээ бэшэ ондоо юушье дуулгабагүй. Тэрэнь ямар удхатай хэб гэбэл, эртэ үглөөнhөө малай тогтосогүй хэнээ ногоогоор хомор бэлшээридэ hүрэгүүдээ абаашадаг заншалтай. Үлэн мал «гэдэhээ дүүргэхын» тэдыдэ хээрын хагда, зүлгэ ногоо зулгаахал ха юм. Тиигээд үдэ багта гол дээрэ оруулжа тиирүүлээд, hүүлээрнь хедалиг газар тээшэ туужархидаг. Тэндэ үхэрнүүдынь хэды садхаланшье hаа, шэмэтэй hайхан хяаг амтархажа эдинэ бшуу.

Евдокия Цыбикжаповнагай харууhалдаг малай хабhанай даахагүй арьбантай, ханшарай даахагүй гадартай гэхээр болгожорхидог нэгэ шухала аргань тобшохоноор тайлбарилхада иимэл даа. Баримталан хэлэбэл, халуун намарhаа эхилээд, хабарай hүүл hара болотор шахамалнуудаа 350—360 килограмм хүрэтэр шэгнүүртэй болгоод, тэдэнээр гүрэндэ тушаадаг юм. Энээнhээнь Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хэды ехэ сэбэр олзо хамтын жасада ороно гээшэб! Омогорхохоор.

Малшан хүн бултанhаа эртэлжэ, шүүдэр соогуур түрүүшын мүр сараа гарган, ойн соорхой, тала майлые шэглэн зоридог ха юм. Нийтэ зоной, хамтын хэрэгэй түлөө мүнөө хүрэтэр оролдон ябаhан Е. Ц. Цыденова ажал гэхэдэ гэдэргээ харахагүй хүн гэжэ бодотоор ойлгоо hэмди.

Ч-Ц. САНЖИЕВ,
манай штатнабэшэ корр.
Сэлэнгын район.

Захааминнайхидай үүсхэлээр

АРГА БОЛОМЖОЁО ХЭРЭГЛЭН...

Манай совхозой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXVI съездын, партиин ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар зарим тэды амжалта туйлана. Арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлэй үнгэрhэн гурбан жэлэй түсэб болон социалис уялганууд яhала hайнаар дүүргэгдэhэн байна. Мүн энэ жэлэй эхинhээ hү, мяха абаха, гүрэндэ тушааха түсэб дүүргэгдэнэ.

Жэшээнь, гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэб 127 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али 1240 центнерэй орондо 1572 центнер тушаагдаа. Мяханай комбинадта эльгээгдэhэн үхэрэй толгой бүриин дунда зэргын шэгнүүр 371 килограмм болоhон байна.

Ажахын hү haалиин фермэнүүд мүн лэ үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ байна. Тэдэнэр гүрэндэ hү тушааха хахад жэлэй түсэбтэ даабариие июниин 16-да бэелүүлээ. Июнь hарын эсэс болотор хахад жэлэй түсэбhөө гадуур үшөө 400 гаран центнер hүн тоhоной заводто ябуулагдаха. Тиигэбэл хамта дээрээ 4170 центнер hүн тушаагдаhан байна.

Энэ хэрэгтэ Тээгдын ба Могойн hү haалиин фермэнүүдэй haалишад Фаягла Бариева Маргарита Горштейн, Минера Мухомедзянова, Дагзама Дарижапова, Наталья Дашабылова, Тамара Иванова, Евдокия Суровая болон бусадай оруулhан хубита ехэ гээд тэмдэглэлтэй.

Манай haалишад зунай hаранууда туршада үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 900—1000 килограмм hү haахын түлөө тэмсэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсээд байхадаа, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын тэрэ Пленум дээрэ хэлэhэн үгэ соо тодорхойлогдоhон заабаринуудhаа тобшолол хээд байхадаа, малшаднай зунай бэлшээриин үедэ бэелүүлхэ зорилгоёо элирхэйлhэн байна. Тодорхойлhон арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэн хараада абажа, hайса бодомжолоод байхадаа, мяха абалгые горитойгоор дээшэлүүлжэ боломоор гэжэ үгээ ойлголсоо hэмди. Тиигэжэ Захааминай районой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй гаргаhан үүсхэлые халуунаар дэмжэхэ зуураа, өөhэдын социалис уялга абажа, район дотороо иимэ мүрысөө эмхидхэхые совхозуудай малшадта хандаhан гээшэ.

Мүнөө үедэ эрэ, эмыень ба наhыень хараада абан, 372 толгой үхэрэй шахан таргалуулгын хоёр гүүртэ эмхидхэгдэнхэй. Тэдэниие байлгаха, бэлшээн адуулха газар бүри эртэ хабар байхада тодорхойлогдоhон, мал хааха хорёо, hарабша, малшадай байха гэрнүүд баригдаhан, hэльбэн заhебарилагдаhан байна.

Манай ажахыда зунай бэлшээриин үедэ үхэрнүүдые шадамараар адуулан харууhалха таргалуулха дүршэл шадабаритай болоhон хүнүүд олон гээшэ. Тэдэнэй тоодо Буряадай АССР-эй габьяата малшан Дугар Егнинович Лундуков ороно. Тэрэ эрэгшэ зун Тохорюугтын отделениин холын хада газарай бэлшээридэ адуулhан 170 үхэрэйнгөө толгой бүриин шэгнүүрые дунда зэргээр суудхэ бүхэндэ 800 граммаар нэмээжэ шадаhан юм.

Мүнөө жэлдэ холын бэлшээридэ малаа абаашажа гараhан манай түрүү үхэршэд Д. Е. Лундуков, Б. Баторов, В. Доржиев гэгшэд зунай бэлшээриин хаhада адуулжа байhан малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые хоног бүхэндэ 1000 граммhаа доошо бэшээр нэмээхэ гэhэн социалис уялга абанхай. Эдэнэй адуулжа ябаhан малай хүбшын бэлшээриhээ буумсаарнь үбэлэйнь байрада шахалгада табиха ёhотойбди. Сагайнь хүсэхэдэ гүрэндэ тушааха. Толгой бүриинь шэгнүүр 380 килограмм лаб татаха байха. Эдэ малые жэлэй hүүлшын кварталда мяханай комбинадта абаашахабди.

Гадна 800 гаран буруу, хашарагуудтай дүрбэн гүүртэ бии. Эдэниие харууhалжа байhан үхэршэд малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые суудхэдэ 800—1000 граммаар нэмээжэ шадахабди гэжэ үгээ үгэнхэй. Тэдэнэр хэлэhэн үгэдөө хүрэхэшье байха. Үхэрнүүдээ эртэ үглөөнhөө үдэшын харанхы болотор журам гуримтайгаар, ехэ хиналтатайгаар адуулна.

Урда жэлнүүдэйхи шэнгеэр бидэ хонидые шахан таргалуулгада ехэ анхарал хандуулнабди. Энэ жэлдэ толгой бүриин 38 килограммhаа бага бэшэ шэгнүүртэй 2100 хонин мяханай комбинадта тушаагдахаар хараалагдана.

Гүрэндэ хамта дээрээ 3670 центнер мяха тушааха түсэбтэ даабаряа амжалтатайгаар дүүргэхэ гэhэн тэмсэлдэ манай бүхы малшадай хүсэ шадалаа дүршэл шадабаряа зорюулха байhандань этигэнэбди.

Малшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ асуудалда анхарал мүн лэ хандуулагдана. Тэрэнэй дүн саг дарыдаа согсолон гаргагдажа, олондо мэдээсэгдэжэ байха юм.

Түрүүшүүлэй нэрэ солые дуудан, ажалай габьягай улаан туг үргэгдэхэ гээд тэмдэглэе.

Манай совхозой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд хэлэhэн үгэдөө хүрэхын, абаhан уялгануудаа дүүргэхын тула бүхы арга боломжонуудаа элсүүлэн ажаллажа байнхай.

П. ДУБИНИН,
Хориин районой Хүрбын совхозой директор.



Улаан-Үдын 7-дохи ГПТУ дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр Насагма Пиртанова трикотаж гадар хубсаhанай фабрикада хүдэлдэг болоhоор жэл тухай болобо. Насагма ГПТУ-да оёдолшоной мэргэжэлтэй болоhон юм.

— Насагма ехэ оролдосотой басаган. Мүнөө дүй дүршэлтэй оёдолшодhоо нэгэшье дутангүй хүдэлнэ. Бүтээсэтэйгээр хүдэлдэг залуу басаган халаанайнгаа даабариие 110—120 процент дүүргэдэг,— гэжэ оёдолшодой комсомол-залуушуулай бригадын бригадир Л. И. Баяндуева залуу басаган тухай дулааханаар хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Насагма Пиртанова.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

АЛАС ДУРН... *хизаарта*

ТАСС-АЙ КОРРЕСПОНДЕНТНУУД...

НАЙДАМТАЙ ПАРТНЕРНУУД

«Спасскцемент» гэжэ нэгэдэлэй коллектив вагонуудай эрьесые хоёр дахин хурдадхаhан байна. Түмэр замшадтай баталагдаhан харилсаа холбооной хэлсээн ехэ туhа нэмэри болоо.

Нэгэдэлдэ замай ажахые шэнэдхэн заhаhан, вагонуудые заhабарилгые даажа абаhан юм. Гансал нёдондо жэлдэ эндэ цемент зөөдэг 1400 вагон заhагдаа. Түмэр замшад уялгануудаа баhал hайнаар дүүргэнэ. Спасска цементын заводой hалаа замуудта графигай ёhоор вагонууд эльгээгдэдэг болонхой.

Вагонуудай hаатаха ушарай үсөөрhэнэй ашаар, мүнөө жэлдэ 120 мянган тонно цемент нэмэжэ зөөхэ гэжэ хараална.

Спасск-Дальний,
Приморийн хизаар.

ДАЛЬБАРААНУУД ХОЙТО ЗҮГЭЙ НЮТАГУУДТА

Хабаровскhаа Охотск ерэhэн самоледууд тахяагай дальбараануудые асараа юм. Нютагай шубуунай фермэдэ 20 мянган дальбараан нэмээгдээ. Мүнөө жэлдэ тус фермэ хэдэн миллион үндэгэ хойто зүгэй хүнүүдтэ эльгээхэ байна.

Шэрүүн уларилта Хойто зүгтэ өөhэдын хүдөө ажахын бааза хүгжөөхэдэ ашаяа харюулна гэжэ бодото байдал харуулна. hүүлэй жэлнүүдтэ эндэ хартаабха, капуста ондоо тээhээ асархаяа болинхой. Районд мал ажалай комплекс, hү болбосоруулгын пункт баригдаа. С. Вострецовой нэрэмжэтэ колхозой теплицэдэ түхэреэн жэлдэ үгэрсэ тарижа ургуулдаг.

Мелиораторнууд мянганhаа дээшэ гектар сэбдэг хүйтэн газар ашаглажа, эдлүүриин газар болгоо юм.

Охотск,
Хабаровска хизаар.

ШАХТЕРНУУД ТУХАЙ — ШАХТЕРОЙ РОМАНААР

Алас-Дурнын шахтернуудай ажаhуудаг Партизанск гэжэ хотодо Мосфильмынхид хү...



Загарайн районой «Сельхозхимия» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр газарай үрэжэл hайжаруулха тусхай компост бэлдэгдэдэг болобо. Тус нэгэдэлэй болон районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хоорондо баталагдаhан хэлсээнэй ёhоор ажахын полинүүдтэ, нэн түрүүн хартаабха hуулгаха газарта 2640 тонно энэ үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Полидо гаргагдаhан компостын бүридэлдэ 2060 тонно шубуунай

ХЭЛСЭЭНЭЙ ЁhООР

аргал, 548 тонно модоной хибэдэhэ, 32 тонно хлортой кали оруулагдаhан байха юм.

Районой «Сельхозхимия» нэгэдэлэйхид компост бэлдэлгые 18 мянган тоннодо хүргэжэ, 391 гектар газар үтэгжүүлхээр хараална.

Тус нэгэдэлэй ахалагша агрохимик А. Федоровтой уулзахадаа, тэрэ нигэжэ хөөрэнэ:

— «Компост бэлдэхэдэ тиимэшье хүшэр бэшэ. Полиин дэргэдэхи жалга соо Загарайн бройлерна фабрикаhаа асарагдаhан шубуунай аргал, районой леспромхозуудhаа зөөгдэhэн модоной хибэдэhэ, хлортой калитай hайса худханабди. Энэ компост азодтой минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй орондо хэрэглэгдэжэ болохо байна. Тиимэhээ тус компостые үргэнөөр хэрэглэхэ зорилготойбди. Тэрэниие хэрэглэhэн полинуудта гектар бүриhөө абадаг ургаса 15—20 центнерээр дээшэлхэ юм, харин азодтой үтэгжүүлгэ 2—3 жэлэй туршада гаргаашьегүй байхада болохо.

Үтэгжүүлгын компост бэлдэлгэдэ районой «Сельхозхимия» нэгэдэл анхаралаа багаар хандуулна гэжэ сэхэ хэлэлтэй.

П. ХОРОШИХ.

ЛАТВИИН ССР. Далайн худалдаа наймаанай Ригын портын коллектив жэлэй эхинhээ түсэбhөө гадуур 42 мянган тонно арадай ажахын ашаа буулгаа, тээгээ. Портын хүдэлмэришэд мүнөө үе сагай техникэ хэрэглэжэ хүдэлнэ. Эндэ гараар хэхэ ажал огто үгы юм. Хилын саанаhаа ерэhэн айлшад Ригын портдо ходо буудаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совет «Лада» гэжэ хүнгэн машинанууд хилын саана эльгээгдэхэнь.

ТАСС-ай фотохронико.

АХА ДҮҮ АРАДУУДАЙ АГУУЕХЭ БҮЛЭ СОО

продукциhaa хүн бүхэндэ хүртэхэ хубяар тодорхойлогдодог юм. Наяад онуудай эхэр республикын хамтын продукт үйлэдбэрилгые нэгэ хүндэ хубаажа тоолоходо, 4 мянга шахуу түхэригтэ хүрөө hэн. Энэ талаар ниитэ-союзна дунда хэмжээндэ Бу-

хүсэтэй электродвигательнүүд болон хубсаhа угаадаг машинануудай —110, сонхын шэлэй —84,2, автомобильна крануудай—73,8, автоматизацилгын хэрэгсэлнүүдэй ба тэдээндэ тодхохо запасной частьнуудай —70,8, цементын— 12,8, мебелиин —12,3, мяханай продуктнуудай 15,8 процентнь

нэй хүгжэнги Центр, Латви, Эстони, Украинада мэдэхэ болонхой. Улаан-Үдэдэ заhабарилагдаhан локомотив, вагонууд ороной бүхы түмэр замуудаар ябадаг, Буряадай АССР-hээ эльгээгдэhэн модон Дунда Ази, Казахстанай ажахыда. Кузбассай шахтануудта, үргэнөөр хэрэглэгдэдэг байна. Буряадай АССР-тэ хэгдэhэн мяханай консервэнүүдээр ороной зүүн хойто зүгэйхид саг үргэлжэ хангагдажа байдаг шуу.

...УУЛДАГ ХУБИТАНЬ

саана Россин гүдуураа орожо, ажахын талаа... захалhан Бу... ай илангаяа Агуу... ин социалис ре... үлээр асари ехэ ... илаа юм. Жэ... дай АССР-эй бай... а хойшо 1980 он ... мышленна үйлэд... кээн 1294 дахин ...а.

Совет засагай ...уряад ороной үй... хүсэнүүдэй хүг... ала үрэ дүнгынь ... hалбарита байгуу... экономическа гол ...рээ нилээд томо, ... мүнөө үеын ... научно-техниче... саашадаа хүг... юломжотой, эсэ... үрэ дүнгүүдые ...лтай ажахын ком... ...убликадамнай бү...

...АССР-эй ажахын, ...эдэ шэнжэнүү... ...альна үйлэдбэ... ...баринуудай бай... ...эрэhээ элеэр ха... ...эзэнь мүнөө улам ...стриальна шэглэл... бүхы ороной, ор... ...и хизаар нюта... ...итын үйлэдбэриин ...аа ехэ илгаатай ...Урдынхидал ад... ороной үйлэдбэ... ...нүүдэй саашадаа ...амта республи... ...альна үйлэдбэриин ...бна байгуулам... ...тэды хубилха ээр...

... хизаар нютагай ...ын хүсэнүүдэй ...мжээе тодорхойл... ...ахын эсэсэй үрэ ...аража үзэхэ хэ... ... үрэ дүнгүүдынь ...ономикын хамтын

ряад оромнай шахажа ерэнхэй. Гэхэ зуура нютагай экономикын хэдэн hалбаринуудай продукциин хүн бүхэндэ хүртэхэ хубинь федеративна ба союзна дунда хэмжээнүүдhээ үлүү байха юм. Жэшээнь, хэрэглэмжын модо зөөлгөөр 4 дахин, хюрөөдэмэл материалнуудые үйлэдбэрилгээр — 9 дахин, цементээр — 1,5 дахин ехэ юм. Харин ноohoop нэхэhэн бүд гаргалгаар, мяха ба тоhо үйлэдбэрилгээр ниитэ союзна хэмжээндэ хүрэнхэйбди.

Хүсэ шадалаараа Буряадаймнай АССР томо район бэшэшье haa, ниитэ союзна хубаарида өөрын үүргэтэй болообди. Ниитэ союзна хэрэглэмжэдэ республикаhaамнай эльгээгдэнэ гэбэл, самоледууд, заhабарилагдаhан локомотив, пассажирска вагонууд, 100 киловаттhaa дээшэ хүсэтэй электродвигательнүүд, элдэб приборнууд, хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүд, мал ажалда хэрэглэхэ оньhон түхеэрэлгэнүүд, вольфрам-молибденэй концентрадууд, сонхын шэл, картон, целлюлоза, хюрөөдэмэл материалнууд, шифер ба цемент, угаагдаhан ноohон, ноohоной бүд болон трикотаж, мяханай зүйлнүүд болон бусад эд хэрэгсэл, продуктнууд болоно гээшэ. Эдэ продуктнуудые бүтээн гаргалгаар ниитэ союзна үйлэдбэриhөө республикымнай 1,5—2 процентhээ 10 процент хүрэтэрхи хубиинь ээлдэг юм.

Зүүн Сибириин экономикодо республикымнай оруулдаг хубита бүри горитой. Газар дайдынь 8,5 хүн зонойнь 10.9 процентые ээлжэ байгаад, бүхы район дотор үйлэдбэрилэгдэhэн продукциhaa Буряадай АССР-тэ хүртэнэ гэбэл, 100 киловаттhaa дээшэ

болоно бшуу. Тэрэшэлэн эбэртэ бодо малай — 13,4, хони, ямааhай —18,8, гахайн—12,4 ноohоной — 18,4, үндэгэнэй—11,9, мяханай—13,9, ороohоной— 10,1 процентнь манай республикада хүртэнэ.

Ороной арадай ажахын ниитэ комплекс Буряадай АССР-эй арадай ажахые электрижүүлхэ асуудалые амжалтатайгаар шиидхэхэ арга олгоо юм. Жэшээнь, Совет засагай жэлнүүдтэ республика доторнай электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгын түргэнөөр дээшэлhэниие харуулhан баримта гэбэл, 80-яад онуудай эхеэр энэ хэмжээн 4,3 миллиард киловатт-час болоо гэхэ гү, али 1913 ондо бүхы хаанта Россида үйлэдбэрилэгдэhэн электрын элшэ хүсые 1,7 дахинаар үлүүлээ бшуу. 1 миллиондо хүрэхэгүй хүн зонтой республикымнай индустриальна хүгжэлтын эршэ хүсэнь иимэрхүү жэшээнүүд дээрэhээ улам тобойсо харагдана ха юм.

Оршон тойронхи нютагай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хүгжэхэтэй хамта, ороной бусад экономическа районуудтай Буряадай АССР-эй үйлэдбэриин харилсаанууд бүри эршэдэнэ. Аха дүү союзна ба автономито республика, область, хизаарнуудhaa Буряад оромнай 78 hалбариин продукци абажа байгаад, өөрынгөө зүгhөө ажахынгаа 60 гаран hалбариин эдлэлнүүдые урдаhаань эльгээдэг гээшэ. Буряад орондо бүтээгдэhэн приборнууд, автоматизацилгын хэрэгсэлнүүд, тэдээндэ таараха запасной частьнууд ороной бүхы нютагууд уруу ябуулагдадаг юм. Республикымнай машина бүтээлгын ба металл болбосоруулгын продукциие имагтал Сибирьтэ бэшэ, харин ороной индустриальна талаараа үни-

Буряад ороной промышленнна гол предприятинууд болохо «Электромашина», «Теплоприбор», локомотив-вагон заhабарилгын заводууд, мяха-консервын ба нарин сэмбын комбинат гансашье орон дотороо бэшэ, харин хилын саанахи оронуудта, тэрэ тоодо Франци, ФРГ, Итали гэхэ мэтэнүүдтэ продукцияа эльгээдэг юм.

Тиимэ болохолоороо Буряад ороной промышленна үйлэдбэри ороной арадай ажахын ниитэ комплексын бүридэлдэ орожо, научно-техническэ хүгжэлтын үндэр шатануудта хүрэнхэй.

Буряад ороной хүдөө ажахыда Совет засагай жэлнүүдтэ гүнзэгы ехэ хубилалтанууд түйлагдаа. «Урданай юумэн ула болоо» гэhэндэл, хуушанай hуурин тосхонуудта бүхөөр байрлаhан ядарал зоболон, дарлалта мүлжэлгэ, үгытэй түлюур байдал үни хада түүхэ домогто оронхой. Мүнөө колхоз, совхозуудай хамтын зөөридэ бүхы түрэлэй 3 шахуу миллион толгой адууhа мал, 2,5 миллион шубуун, хэдэн арбаад мянган трактор, автомобильнууд, мүнөө үеын хүдөө ажахын бусад машинанууд байна. Ороной арадай ажахын ниитэ комплексдо Буряад ороной экономикын аграрна секторэй оруулдаг хубитань мүн лэ горитой.

Тиин Буряад ороной гаталhан түүхэ, партиин ударидалга доро социализмын эрхэ байдалда тэрэнэй түйлаhан амжалтанууд, гэрэлтэ ерээдүйнь, 325 жэлэй саана буряад арадай шэлэhэн замай яаха аргагүй зүб байhаниие үшөө дахин гэршэлнэ ха юм.

Б-М. БАЛДАНОВ,
СССР-эй АН-ай СО-гой Буряадай филиалай секторые даагша, экономическа эрдэмэй кандидат.

ХЯАГТЫН РАЙОНДО

УЯНГАТУУЛХАДАНЬ...

Районой соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд Полканово hуурин хүрэжэ, ажалшадтай уулзаhан, hонирхолтой хатар, дуунуудаараа хүн зониие хужарлуулhан байна. Ьү hаалиин фермэдэ энэ бүлэг хүрөө.

— Соёлшоднай манаа одоол баясуулаа даа. Дуунуудыншье соргой, хатарнуудыншье хабатай,— гээд фермые даагша Евдокия Александровна Жукова магтан хөөрэнэ.

Геннадий Яковлев Геннадий Курбацкий хоёрой хангюурдахада, Т. Куляшовагай частушкануудые гүйсэдхэхэдэ, Е. Ванчикова, И. Ванчикова, О. Дурных гэгшэдэй гурбан хоолой ниилүүлэн буряад, ород дуунуудые уянгатуулхадань, малшад үнэн зүрхэнhөө баясажа, альгаа халуунаар ташаа.

ШЭНЭ НОМУУД.

Хяагтын номой магазинда шэнэ литература ороо. Совет гүрэниие байгуулагша, агуу вождь В. И. Ленинэй ажабайдал, ажал ябуулгада зорюулагдаhан хэhэг номууд тагууд дээрэ амяараа табигдаба.

С. ИЛЬИЧЕВА.

ХОТОН ЗОНОО БАЯСУУЛНА

Ургы — урин хабарай эгээл түрүүшын сэсэг. Тэрэнэй hалбарhанай hүүлээр лэ дайда дэлхэймнай зулгэ ногоогоор, үнгын сэсэгүүдээр бүрхөөгдэдэг ха юм даа. Элдин талын шэмэг болоhон энээхэн сэсэгэй нэрэ эдир залуу наhанай hүлдэ мэтээр үзэгдэнэ. Тиимэhээл 1978 ондо Захааминай районой Цахир нютагай интернат hургуулиин дэргэдэ, дуу, хатарай хүүгэдэй ансамблиин мүндэлхэдэ, тэрээндэ «Ургы» гэhэн нэрын бүгэдын дуугаар үгтэhэниинь гайхалгүй.

Түрүүшээр энэ ансамбль дуунай, хоровой коллективэй бүридэлдэ оролсодог байгаа. Байhаар «ургынхид» холынгоо зорилгонуудые хараалжа, буряад арадайнгаа аялга дуунуудтай, ородой классическа хүгжэмтэй, мүнөө үеын композиторнуудай зохёолнуудтай танилсангаа өөhэдынгөөшье репертуарые бүридхэжэ захалhан юм. Харин сугтаа hурадаг нүхэдынь эгээл түрүүшын концертнүүдтэнь ябажа, эрилтэ ехэтэй шүүмжэлэгшэдынь болоо бэлэй. Багшань Михаил Бадмаевич Хубриков хүүгэдэйнгээ хүсэл зоригые дэгжээн, арадайнгаа үндэhэн искусствада үнэн ёhотоор дурлуулхые оролдоо hэн. Тэрэ өөрөө түүхэ заадаг багшашье haa, хүгжэм, дуунда эльгэлэн дурладаг, баян, аккордеон дээрэ шадамар бэрхээр наададаг хүн юм. Тиин дүрбэн жэлэй саана дурсагдаhан ансамблиие бүридхэжэ, репертуарыень зохёохо үедэнь Буряадай АССР-эй габьяата артист Э. А. Матоваров, хормейстер О. Б. Базарова гэгшэд тэрээндэ горитой туhаламжа үзүүлhэн ушартай. «Хазаар моритой зон», «Манай басагад» гэхэ мэтын буряад арадай хатар, «Чичирдык» гэhэн хальмаг хатар, бусадшье хужарлама hонин номернууд тэрэ үеэр табигдаа бэлэй.

Мүнөө ансамблиинхид ганса район соогоо бэшэ харин республика дотороошье суурхажа, радиогой болон телевидениин дамжуулгануудта хабаададаг болонхой. Районойнгоо болон хүршэ Түнхэнэй районой малшад болон hаалишадта, механизаторнуудта тэдэнэрнай айлшалжа, шэхэнэй шэмэг, нюдэнэй хужар боломоор hайхан дуу хатараар тэдэниие баясуулдаг заншалтай юм.

Ж. ЮБУХАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.



УКРАИНЫН ССР. Анатолий Карпенко эсэгээрэ ходо омогорходог. Тиигэншьегүй яахаб. Түрэл Тернополь хотодо тэрэнэй эсэгэ, танкын эрэлхэг зүрхэтэй командир, лейтенант, Советскэ Союзай Герой Н. Г. Карпенкын дурасхаалые нангинаар сахидаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Советскэ Союзай Герой Н. Г. Карпенкын хүшөөгэй дэргэдэ Социалис Ажалай Герой А. Н. Карпенко Тернопольско медицинскэ институдай студентнэртэй хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ДАМЖУУЛГЫН ТУГ — «СИГМА» ЗАВОДТО

ПРАГА. Чехословак-совет хани барисаанай холбооной, ЧССР-эй Профсоюзуудай түбэй соведэй болон Залуушуулай социалис холбооной дамжуулгын Улаан туг нёдондо жэлдэ совет захилнуудые жэшээтэ hайнаар дүүргэhэнэй түлөө Оломоуц хотын «Сигма» предприятиин коллективтэ барюулагдаба. Заводой ажалшад уhалалгын техникэ эльгээхэ түсэбөө горитойгоор үлүүлhэн байгаа.

«СССР-эй захилнуудые найдамтай hайнаар бүтээхэ» гэhэн уряа доро эдэ захилнуудые дүүргэдэг байна. Байгша табан жэлдэ хараадуулан, коллектив дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абанхай.

Совет мелиораторнуудай ба Оломоуцка заводой бүридэлдэнь ородог «Сигма» нэгэдэлэй хоорондохи харилсаа холбоон 20-ёод жэлдэ бэелүүлэгдэнэ. Советскэ Союзда 1,5 миллионhoo дээшэ гектар газар түс нэгэдэлэй тамгатай техникын туhаламжаар уhалагдадаг. Иимэ түхэлэй олохон техникэ совет ба чехословак мэргэжэлтэдэй хамтын оролдолгоор бүтээгдэhэн юм. Жэшээлбэл, автомат бүлүүр станцинууд бүтээгдээ hэн. Советскэ Союзда бүтээгдэhэн «Фрегат» ба «Кубань» гэhэн үргэн абасатай уhалууриин түхеэрэлгэнүүд өөhэдынгөө ээлжээндэ Чехословакида hайшаагдадаг.

СССР-эй Эдеэ хоолой программада хабаатай асуудалнуудые шиидхэлгэ манай аха дүү хоёр ороной харилсаа холбооной шухала зорилгонуудай нэгэниинь юм гэжэ чехословак-совет худалдаа наймаанай палатын генеральна секретарь Иозеф Черный ТАСС-ай корреспондентдэ хэлээ hэн. Совет таряашадта туhаламжа үзүүлхынгээ хажуугаар бидэ чехословак экономикые бата үндэhэ hуури дээрэ хүгжөөхэ аргатай болонобди.

(ТАСС).

...УУНАЙ ОРОНУУДАЙ «ЗҮҮНЭЙ НАЙМААН» ТУХАЙ

...рондын худалдаа наймаанай хүгжэлтэ дэлхэй дээ... ...литическэ байдалhaa сэхэ шахуу дулдыдадаг гээшэ. ...литическэ байдалай саашадаа муудалга СССР-эй ...й хүгжэнги капиталис оронуудтай хэдэг гадаа... ...далдаа наймаанда ямараар нүлөөлөөб гэhэн асуу... ...шаа мэдээжэ эрдэмтэн-экономист, СССР-эй АН-... ...хэйн экономикын ба уласхоорондын харилсаанай ...дай таhагые даагша профессор Маргарита Мак... ...ай АПН-эй корреспондент В. Лизун хөөрэлдэбэ.

...болон бусад со... ...нуудта эсэргүү... ...а наймаанай-эко... ...«хизагаарлалта» ...шингтоной заса... ...эрэглэжэ эхилhэн ...о нилээд хугасаа ...рэнэй дүнгүүдые ...сэгнэхэ байнаб та!

...э, баруунай тех... ...жуулан үгэхэ ар... ...е хизаарлаха, тии... ...оронние экономи... ...арнь hулаpуулха ... харата ябуулга... ...тал Рейганэй за... ...ала баригшад тү... ...хэжэ байна бэшэ ...н түрүүн тэмдэг... ...эхүү аашануудые ...о американ пре... Вильсон, Гардинг, ...удта Трумэн гар... зүгөөр өөhэдөө ...уд ямаршье аша ...абаагүй гэжэ сэ-

...ономикын америк... ...hoo үшөөл ни... ... хүгжэнги бай... ...дайнай» тэдэ ...е Вашингтоной за... ...хэhэн хизагаар... ...тскэ Союзай ара... ...хүгжэлтэдэ үзүүл... ...үлөөниинь оро... ...лова национальна ... нэгэшье процент... ...й hэн. Тиимэhээл ...оной байдал ту... ...эйшье үлүү гэжэ ...Мүнөө СССР эко... болон сэрэгэйн... ... талаар амери... ...жаахашье дутаха... ... байхаhaa гадна, ...дабшасамнай со... ... харилсаата оро... ...жаанай нягта үн... ...рална бшуу.

...эй эхиндэ бару... ...haa СССР-тэ аса... ...эхнологическа тү... ...эй юрэнхы сэн ... национальна ол... ... оройдоол 0,6 ...тиихэдэ американ ...удэй сэн миил ...ынь болодог бай... ...иимэhээ Вашинг... ...агаархидай хиза... ...д манаи эконо... ...элтэдэ өөдтэй нү... ...агүи байhаниинь ...Үнгэржэ ерэхэдээ, ...р жэлэй туршада ...омикын хүгжэлтэ ...тэй болjо, үн... ... жэлдэ оронои... ...ышленна үйлэд... ...кээн дүрбэн про... ...аа ха юм.

...хэлэхэдэ, Вашинг... ...аарлалтанууд ман... ...эды хохидол уша... ... даа, тиимэhээнь ...бшололнуудые хэ... ...ологдоо hэн. Ба... ...нуудай манда ху... ...болиhон продук... ...дынгөө хүсөөр, ... гэшүүн-оронууд... ...най үндэhэн дээ... ...рилхэ хэрэгтэ он... ...п хандуулагдажа

эхилээ. Энэ бүгэдэндэ гаргашалагдадаг мүнгэ зөөриин хэмжээн дээшэлээ, нилээд ехэ саг хии талаар үригдөө гээшэ ааб даа. Гэбэшье, мүнөө СССР болон бусад социалис гүрэнүүд өөhэдынгөө дотоодын хэрэглэмжые гүйсэд хангахаhaa гадна, мүн тиимэ продукци баруунаишье оронуудта худалдаха арга шадалтай болонхой... Иимэ болоод байхадамнай, хүгжэлтымнай саашанхи алхамуудые ухамайлхадаа, Вашингтоной засагаархидай баярлаха үндэhэн hалаба ёhотой. Американ засагаархидай хэhэн хизагаарлалтанууд өөhэдтэнь тон ехэ хохидол ушаруулаа гэжэ сэхэ хэлэе. Ороohо таряанай зүйл манай орондо худалдахаяа болиhонhoo уламжалан, 16 hарын туршада США 22 миллиард долларои хэмжээнэй гарзада оробо. Тиихэдэ 1981—1982 онуудай хизагаарлалта үшөө 2.2 миллиард гарза асараа hэн. Сагаан байшангай хүтэлбэрилэгшэд иимэ тоо, баримтануудhaa, сэхыень хэлэхэдэ, сэдьхэлээ баясуулхаа хатиг...

— hүүлэй жэлнүүдтэ хүгжэнги капиталис, тодорхойлбол, Баруун Европын оронуудтай хэдэг худалдаа наймаанаймнай хэмжээн бага зэргэ доошоо орожо байнхай гэжэ мэдэнэбди. Хэрбээ эдэ оронууд Советскэ Союзай хэдэг гадаадын худалдаа наймаанай эрьесын хэмжээн соо 1980 ондо 33,5 процент болодог haa, 1983 ондо 30 процентдэ хүрөөд байгаа. Энээнhээ уламжалан хэлэхэдэ, Баруунай ба Зүүн зүгэй оронуудай хоорондохи экономическа харилсаанда Вашингтоной засагаархидай haaд ушаруулха гэhэн hэдэлгэ амжалтатай байба гээшэ гү!

—Ондо ондоо ниитын байгуулбаритай гүрэнүүдэй хоорондохи али али таладаа аша туhатай харилсаа холбооe эмдэхэ зорилготой hэшхэлгүй муухай хэрэг үүдхэлгэдэ хамааруулан, «амжалта» гэжэ үгые хэрэглэхэншье хайшаа юм. Илангаяа уласхоорондын байдалай шахардуу болоhон мүнөө үедэ энээн тухай дурдахаhшье эшхэбтэр шэнги. Тиибэ яабашье, Вашингтоной ябуулжа байhан политика уласхоорондын худалдаа наймаае hүйдхүүлнэ, промышленна үйлэдбэриин эзэдэй hанал бодолые худхуулжа, этигэл найдалыень абиртуулна. Гэхэтэй хамта, Баруун Европын гүрэнүүдтэй худалдаа наймаанай ургалтын хэмжээнэй доошолhон ушар политикатаи ямаршье холбоогүи, харин эдэ оронуудай дотоодын эрхэ байдалhaa, саашанхи хүгжэлтын асуудалнуудhaa сэхэ дулдыдаа.

Юуб гэхэдэ, hүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союз, СЭВ-

эй бусад гэшүүн-оронууд капиталис дэлгүүр дээрэ hүжэрhэн айхабтар хурса уласхоорондын зүришэлдөөнтэй ушараа юм. Баруун оронуудта үйлэдбэриие үргэдхэхэ, хүгжэлтыень хурдадхаха хүдэлмэри анхарагдахаяа болиhон, дэлхэйн капиталис оронуудай хоорондохи худалдаа наймаанай хэмжээн эрид хороhон, тиихэдэ социалис оронуудта үгтэдэг уласхоорондын урьhаламжа илангаяа үнэтэй болоhон байна. Жэшээлхэдэ, дунда болзорой ба удаан болзорой урьhаламжануудые үгэхэдөө, жэлэй 12,5 процент түлбэри-түрэсэ эридэг болонхой. Энэ бүгэдэ баримтануудай, Советскэ Союзай болон СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай гадаадын худалдаа наймаае эрхилэлгэдэ нүлөөлэнгүй байхань аргагүй ааб даа.

Нефтиин болон элшэ хүсэнэй бусад зүйлнүүдэй дэлхэйн үнэ сэнгэй унаhан ушар совет гадаадын худалдаа наймаанда муу нүлөө үзүүлээ, юуб гэхэдэ, эдэл зүйлнүүдые манай орон Баруун Европодо ехээр худалдадаг байгаа бшуу. Тэрэшэлэн, СССР-эй болон СЭВ-эй бусад гэшүүн-оронуудай ажахыгаа шэнээр, ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилдэг болоhонhoo уламжалан, оронаймнай экономическа хүгжэлтэ зарим тэды удааpaa юм. Энэ ушар мүн лэ хилын саадахи гүрэнүүдтэ промышленна зарим продукци худалдалгаяа хорооxыемнай баадхаа. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай хамтынгаа хүсөөр томо хэмжээнэй комплексно программануудые бэелүүлжэ эхилхэдэ, Советскэ Союз хариин оронуудта худалдаха ёhотой нөөсэ ресурснуудта хани харилсаата социалис оронуудайнгаа дэлгүүр дээрэ гаргаха ушартай болоо юм.

Эндэ дурсагдаhан шалтагаануудые үндэhэлэн, СССР Баруун Европын гүрэнүүдтэй хэдэг худалдаа наймаанай-экономическа холбоонуудайнгаа хүгжэлтые удааруулха баатай болобошье, тэдэниие эсэслэн болюулаагүй юм. Хэрбээ 1980—1983 онуудай туршада капиталис оронуудай хоорондохи худалдаа наймаанай эрьесын жэл бүри дунда зэргээр 4,5 процентээр, тиихэдэ дэлхэйн капиталис худалдаа наймаанай—38 процентээр хорожо байбал, СССР-эй Баруунай оронуудтай хэдэг худалдаа наймаанайнь эрьесэ жэл бүри 7 процентээр ургажа байhан гээшэ. Эндэ имагтал хүгжэлтын эршэ ба дэлисэ тухай хэлэнэ бэшэбди. Наяад онуудай эхеэр үйлэдбэриин элдэб hалбаринуудта асари томонууд, тэрэ тоодо совет газопровод барижа, Сибириин газые Баруун Европодо хүргэхэ жэшээтэй проектнүүд бэелүүлэгдэжэ үргэлжэлhэн юм. Энээндэ США али болохоор haал а хэхые эрмэлзээ, зүгөөр тэрээнhээнь ямаршье үрэ гараагүй гэжэ бидэ hайн мэдэнэбди.

—США-гай зүгhөө айхабтар ехэ баалалтада орожо байгаашье haa, Баруун Европын гүрэнүүд Советскэ Союзтай худалдаа наймаанай-экономическа холбоогоо таhалаагүй. Энээнэй шалтагаан тушаа hанамжаа хэлэхыетнай гүйнабди!

—Экономист байhан түлэ танай асуудалда тоонуудые баримталан харюусахам. Наяад онуудай эхеэр Баруун Европын гүрэнүүд США-да худалдадаг продукциингаа гурбанай хоёрой зэргэ, тиихэдэ Японой эльгээдэг продукциhaa хоёр дахин ехэ эд бараа, машина, оньhон түхеэрэлгэнүүдые СССР-эй болон СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай дэлгүүр дээрэ гаргадаг байгаа юм. Финляндиин гадаадахи худалдаа наймаанай 18 процентнь, Австриин 12 процентнь, Грециин ба Испаниин 10 процентнь, ФРГ-гэй 5-haa дээшэ процентнь СЭВ-эй гэшүүн-оронуудта хүртэдэг юм. Эдэ оронуудай гадаадын дэлгүүрнүүдhээ сэхэ дулдыдадагые хараадаа абаха болоо haa, эдэ тоонуудые бага гэхын аргагүй.

Үшөө нэгэ жэшээ. Социалис оронууд США-гай гадаадын худалдаа наймаанда 1,8 процент, Японойхидо 2,9 процент хэмжээтэй байгаа юм. Баруун Европын промышленностиин зарим hалбаринуудта СЭВ-эй дэлгүүр американ дэлгүүртэ орходоо үлүү ехэ удха шанартай болоодхёо бэлэй. Жэшээлхэдэ, 1981 ондо Баруун Европын фирмэнүүд СССР-тэ болон СЭВ-эй гэшүүн-оронуудта станок, бусад түхеэрэлгэнүүдые США-гайхида орходоо 10 процентээр, Японодо орходоо 5 дахин ехээр худалдаhан байна. ФРГ-гэй Экономикын министерствын мэдээсэhэнэй ёhoop, хоёр мянга шахуу Баруун Германиин компани совет захил дээрэ хүдэлнэ, тэндэнь 300 мянган хүдэлмэришэд ба алба хаагшад тоологдоно. Бүхы Баруун Европодо абажа харахада, миллионhoo үлүүтэй хүнүүд совет захил бэелүүлгэ дээрэ хүдэлжэ байдаг. Тобшолон хэлэхэдэ, Советскэ Союзтай хэгдэдэг худалдаа наймаанай ашаар Баруун Европын оронуудта hүжэрhэн экономическа кризисэй hүидхэлтэ нүлөөн зөөлэрүүлэгдэжэ, олзо оршын хэмжээн дээшэлнэ, хүдэлмэриин газарнууд олошорно.

— Хирэ-хирэ болоод лэ Баруун гүрэнүүдэй олониитын мэдээсэл дамжуулдаг органууд социалис оронуудай, тэрэ тоодо Советскэ Союзай худалдаа наймаа эрхилhэнэй түлөө найдамтайгаар түлэхэ арга боломжогүй тухай асуудал табижа, тэрэнээ дэбэрүүлхые оролдодог...

— Иимэ хуурмаг баталалганууд имагтал юумэ огто мэдэхэгүй хүнүүдэй анхарал татадаг ааб даа. Элдэб шалтагаанаар хүшэр хүндэ байдалда ороhон Польшоhoo бэшэ СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай түлэхэ шадабаринь уласхоорондын финансово эмхи зургаануудай hэжэг ажаг түрүүлдэггүй. hүүлэй хоёр жэлые абажа харахада, эдэ гүрэнүүдэй юрэнхы үри шэринь хараа байса бага болоо. Энэ ушарые мүнөө үеын уласхоорондын экономическа эрхэ байдалда гайхалтай hонин зүйл болоно гээд шэнжэлэгшэд тэмдэглэhэн байна. Хэрбээ 1982 оной hүүл багаар СЭВ-эй гэшүүн-оронууд Баруун гүрэнүүдтэ 65—66 миллиард доллар сэбэр үритэй байгаа haa, 1983 оной hүүлдэ тэрэнэйнь хэмжээн 57—59 миллиардда хүрөө юм. Жэшээ болгон, хэдэн баримта дурдая. Ганса Бразили 90 миллиард доллар, Мексикэ 80 миллиард, Аргентина 40 гаран миллиард, Урда Корей 40 миллиард доллар үритэй болонхои. Манай орондо хани ёhoop бэшэ харин зүрюугээр хандадаг «Уолл-стрит джорнэл» гэжэ нүлөө ехэтэй американ газетэ Советскэ Союзай үри тухай анхармаар мэдээнүүдые тунхаглаhан байдаг. Энэ газетын бэшэhэнэй ёhoop, баруунай коммерческэ банкнуудта СССР 10,5 миллиард доллар үритэй аад, 1981—1983 онуудай туршада тэрэнээ оройдоол 4 миллиардда хүргөө. Энэнь Франци, Итали, Дани мэтэ гүрэнүүдэй үриhөө холо бага байна гээд газетэ тэмдэглэнэ.

— Хөөрэлдөөнэйнгөө түгэсхэлдэ хүгжэнги капиталис гүрэнүүдтэй СССР-эй худалдаа наймаанай-экономическа харилсаанай саашадаа хэр зэргэ хүгжөөгдэхэ байhан тухай hанамжаа хэлэхыетнай гүйнаб.

— hүүлэй жэлнүүдтэ бүхы дэлхэй дээрэ ажахын хүгжэлтын ургажа эхилhэн ушар хүгжэнги капиталис гүрэнүүдтэй СССР-эй худалдаа наймаанай-экономическа холбоогоо эдэбхижүүлгэдэ таатай зохид эрхэ байдал хангана гэhэн тобшолол хэмээр байна. Совет техническэ түхеэрэлгэнүүдэй паркые оньhожоруулга промышленностиие үндэhөөрнь шэнэ техническэ баазада шэлжүүлэн оруулалга, манай hанахада, машина, механизм, оньhон түхеэрэлгэнүүдые бусад бэлэн продукци үйлэдбэрилдэг hалбаринуудые хүгжөөхэ, тиин хилын саана гаргажа худалдаха арга боломжыемнай үргэдхэхэ байhаниинь лабтай. Тиихэдэ бидэ түүхэй эд худалдалгынгаа хэмжээе огтошье доошолуулха зорилгогүйбди. Манай ороной дэбисхэр дээрэ элбэг ехээр олдоhон байгаалиин нөөсэнүүдые, тэрэ тоодо газ, шулуу нүүрhэ хилын саадахи гүрэнүүдтэ саашадаашье худалдажал байхаар бэлэмди.

Совет дэлгүүрэй ашаар Баруун Европын гүрэнүүд элшэ-түлишөөр бэеэ хангалгаяа үргэдхэхэ, улам найдамтай болгохо арга боломжотой. Экономикоёо үндэhөөрнь хубилгажа, промышленностиингаа хуушарhан hалбаринуудые шэнэлжэ эхилhэн эдэ гүрэнүүдтэ СССР-тэй харилсаа холбоогоо үргэдхэлгэнь гүн ехэ удха шанартай байхань дамжаггүй.

Нүгөө талаhaa, манай совет дэлгүүрэй үргэн ехэнь, багтаамжа түгэсынь бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ.

(АПН).

ХИЛЫН СААНАhАА

ТАСС · АПН

АМГАЛАН БАЙДАЛАЙ АША ТУhАДА

Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые дэлгэрүүлэн тараахагүй тухай Совет правительствын мэдүүлгэ дэлхэйн олониитын, мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдэй, ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшадай анхарал татажа, hонирхол үүсхэжэ байhаар.

Замбуулинай буу зэбсэг тухай Советскэ Союзай дурадхаhан хөөрэлдөөнүүдые Вашингтон дэмжэнэгүй гэжэ ГДР-эй **«Нойес Дойчланд»** газетэ тэмдэглэнэ. Совет правительствын мэдүүлгэдэ тэрэ тон хангалтагүй, яашье таарахагүй харюу үгэбэ. Бүхы оронуудта, арадуудта тон шухала удха шанартай асуудалаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхын түлэ тусхай эрхэ байдал байгуулха гэhэн hэдэлгыень Советскэ Союз эрид буруушаана. Иимэ шиидхэбэринь хөөрэлдөөнүүдые буруу hүргэхэ байна бшуу.

«Гоё гоёор хэлэхэ бэшэ, харин бүтэмжэтэй hайнаар хөөрэлдөө үнгэргэхэ шухала», —гэhэн гаршаг доро Болгариин **«Народна армия»** газетэ совет эб найрамдалта шэнэ үүсхэлые тайлбарилна. Замбуулинай дайдада буу зэбсэг бүтээн гаргалгые зайсуулан сараха хэрэгтэй. Үгы гэбэл, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалга заhаршагүй хойшолонгуудтай болохо байна гэжэ газетэ бэшэнэ. США дары түргэн, бүтэмжэтэй харюу үгэбэ. Рейганэй захиргаанай шэнэ харата ябуулганууд ТАСС-ай мэдүүлгэ дотор батаар элиршэлэгдэhэн байна. Совет эб найрамдалта тон шухала үүсхэлдэ Вашингтоной захиргаанай үгэhэн яаралтай харюу юун тухай элирхэйлэн гэршэлнэб гэхэдэ, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые үнэхөөрөө хинахын оронда США-гай президент Рейган миин лэ уhан дээрэ үрмэ тогтоомо гоёор үгэ хэлээд лэ дүүргэжэрхёо.

Совет правительствын мэдүүлгэ, тэрээндэ Вашингтоной үгэhэн харюу, энээн тушаа ТАСС-ай мэдүүлгэ США-гай үргэн олониитын зүрхэ сэдьхэлые ехээр хүдэлгэнэ. Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зайсуулха хөөрэлдөөнүүдые ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй асуудалнуудтай холбохо гэhэн США-гай хүсэл эрмэлзэл Холбоото Штадуудай захиргаанай хангалтагүй харюу үгэhые элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ Москвада тэмдэглэнэ гээд Америкын **Эн-би-си** гэдэг телекомпани мэ-

дээсэнэ. Ородуудай hанамжын ёhoop, иимэ ябуулгань юун тухай элирхэйлэн гэршэлнэб гэхэдэ, Вашингтон замбуулинай дайдые буу зэбсэгүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг газар болгохоhoo гадна, замбуулинай зэбсэг тухай хөөрэлдөөнүүдые буруу hүргэхэ хүсэлэнтэй байhыень элирхэйлэн гэршэлнэ. Замбуулинай буу зэбсэгүүд тухай, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай хөөрэлдөөнүүд хоёр ондоо асуудал болоно гэжэ Советскэ Союз олон hарын хугасаа соо мэдүүлжэ байhаар.

Замбуулинай буу зэбсэгүүд тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхын тула тусхай эрхэ байдал байгуулха тухай асуудалые Европодо дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ядерна буу зэбсэгүүд, стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүд тухай асуудалнуудтай хамта хэлсэхэ гэhэн США-гай захиргаанай hэдэлгые Советскэ Союз эрид буруушана гэжэ **«Вашингтон пост»** газетэ бэшэнэ. Газетын бэшэhэнэй ёhoop, Советскэ Союзтай тогтоогдохо харилсаан Рейганэй захиргаанда таарамжагүй асуудалнуудые табина бшуу. Буу зэбсэгүүдые хинаха тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхын түлөө тэмсэнэбди, энэ асуудалые совет хүтэлбэрилэгшэдтэй шиидхэхые хүсэнэбди гэжэ президент мэдүүлбэ гээд газетэ бэшэнэ. Зүгөөр президентын үнэн зүрхэнhөө хэлэhэндэ этигэхэнь хүшэр. hанаашалгануудаа бодото дээрэнь хайшан гэжэ бэелүүлхэ байhанаа тэрэ ойлгоно гээшэ гү, мүн буу зэбсэгүүдые хинаха талаар орёо нарин хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхые хүсэhэн, үнгэргэжэ шадаха хүнүүд тэрэнэй мэдэлдэ бии гээшэ гү? Эдэ асуудалнуудта газетэ хангалтагүй харюу үгэнэ.

Замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зайсуулан сараха тухай совет-американ хөөрэлдөөнүүдые сентябрь hарын эхиндэ үнгэргэхэ тухай дурадхал хүсэндөө байhаар гэжэ Советскэ Союз тэмдэглэнэ гэжэ **«Нью-Йорк таймс»** газетэ батална. Гэхэ зуура, совет дурадхалда Вашингтоной үгэhэн харюу яашье таарахагүй байна гэжэ тэрэ тоолоно. Энэ асуудалые ёhотой hайнаар хаража үзэлгэhөө хадуурха зорилготойгоор Вашингтон дары түргэн харюу үгэhэн байна гэжэ Москва тэмдэглэнэ. Бүтэмжэтэй hайн хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ арга боломжонууд тон бага байна гэжэ тоолохо үндэhэ

баримта Москвагай ба Вашингтоной мэдүүлгэнүүдые түргөөр халан абалсалга, США-гай захиргаанай зарим тушаалтадта үгэбэ. Буу зэбсэгүүдые хинаха бүхы асуудалнуудаар Советскэ Союзай ба США-гай хараа бодол тон ехэ илгаатай байна. Мэдүүлгэнүүдээ халан абалсалга энээниие элирхэйлэн баталба гэжэ гүрэнэй департаментын дээдэ тушаалта түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Советскэ Союзай эб найрамдалта үүсхэлые бидэ халуунаар амаршалнабди. Энэнь замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зайсуулан сараха арга олгохо байна гэжэ Хиросима ба Нагасакида хохидогшодой дурасхаалай комитедэй секретарь **Дж. Стейнбах** хэлэбэ. Энэ асуудалаар США-тай хөөрэлдөөнүүдые эхилхэ тухай СССР-эй правительствын дурадхал эб найрамдал хангахын, бэхижүүлхын тула тон шухала удха шанартай байна. Совет правительствын хандалгада бүтэмжэтэй hайн харюу үгэхэ арга боломжоёо Рейганэй захиргаан алдаха ёhогүй. Гэбэшье Советскэ Союзhaa сэрэгэй булюу хүсэтэй болохые оролдожо, Рейганэй захиргаан «Першинг-2» болон далита ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхоhонойнгоо hүүлээр замбуулинай дайдада буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргаха гэhэн түсэбүүдээ бэелүүлхые шармайжа байhаниинь халагламаар. Оройтошоогүй дээрээ Вашингтон бүхы хүн түрэлтэндэ уршаг тойбо, аюул түбэг ушаруулха харата муухай hанаашалгануудhaa арсаха ёhотой.

Совет дурадхалда американ зонхилогшодой үгэhэн харюу «замбуулинай дайдада дай үүдхэхые» Вашингтоной эрмэлзэжэ байhыень үшөө дахин элирхэйлэн харуулна гэжэ Франциин **«Юманите»** газетэ батална. Президентын hунгалта болотор дүрбэн hарын үлөөд байхада, Рейган буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые буруушаажа, СССР-тэй харилсаа холбоогоо hайжаруулха ябадалые тоонгүй байжа шадахагүй бшуу. Зүгөөр Москвагай дурадхалые Вашингтоной «зүбшөөhэн ушар» арсаhантай адли байна. США-гай захиргаан СССР-эй дурадхалда бүтэмжэтэй hайнаар харюусалгатайгаар хандаха аабза гээд этигэн найдажа байhанаа Совет правительство мэдүүлнэ.

ИЛАЛТЫН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

БЕЛОРУССИИН ОГТОРГОЙДО

Советскэ Союзай Герой, авиацийн маршал С. И. [illegible]ДЕНКО

Фашис эзэмдэгшэдһээ Белоруссиин ССР-ые сүлөөлхын түлөө 1944 оной зун болоһон тулалдаануудта совет авиациин ехэ хүсэнүүд хабаадалсаһан юм. Энэ ехэ операцида хабаадаһан дүрбэн фронтын бүридэлдэ Совет Верховно Главнокомандовани аяар 5500 самоледтой агаарай табан армиие оруулһан гээшэ. Эдээнһээ гадна өөрынгөө мэдэлдэ 1000 шахуу бомбардировщигтой холын авиаци хабаадалсаһан.

Иимэ ехэ хүсэнэй урдаһаа дайсан оройдхоноол 1300 самолет табиха аргатай һэн. Энэ ушар дээрэһээ харахада совет авиаци дайшалхы самолёдуудайнгаа тоогой талаар фашистнуудһаа дүрбэ-таба дахинаар булюу болоод байгаа.

Агаарта булюу байдалтай болоһон дээрэһээ Белоруссиие сүлөөлхэ операциие эмхидхэн үнгэргэхэ таатай зохид арга боломжо бии болоо. Добтолхы операциин урда тээ минии командалжа байһан агаарай 16-дахи арми Рогачевско шэглэлдэ табяатай байгаа. Тэндэ байтарнай ставкын түлөөлэгшэ Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков ерэбэ. Энэ шэглэлэй добтолгодо авиациин хүтэлбэри намда даалгагдаһан байба.

1944 оной июниин 23-най һүни Прибалтийска 1-дэхи фронтын, Белорусска 2-дохи ба 3-дахи фронтнуудай добтолхы участогуудта авиационно добтолго хэгдэбэ. Үглөөгүүр манай сэрэгшэдэй атакада орон урагшаа дабшахатай зэргэ агаарай арминуудай бомбардировщигууд ба штурмовигууд тулалдаанда табигдаба. Тэдэн огторгойһоо дайсанай сэрэгүүдые, тулалдаанай талмай дээрэ, тылдэ байһан танкнууд болон артиллериие үгы хэжэ ороо.

Июниин 24-нэй һүни холо ниидэдэг авиациимнай 300-һаа дээшэ самолет Днепр мүрэнэй саада талада, Белорусска 1-дэхи фронтын урдаһаа татагдаһан дайсанай орой дээрэһээ бомбонуудаа хаяжа мэдээ. Тэрэнэй ашаар фашистнуудай олон тоото блиндажнууд, ДОТ, техникэ сэрэгүүд үй дэлдэгдээ. Энэ бомбодолгын һүүлээр, июниин 24-нэй үглөөгүүр манай ябаган сэрэгүүдэй добтолгодо ороходонь нилээд хүнгэн боложо үгэһэн.

Добтолгодо ороһон фронтын бүхы участогуудта ябаган сэрэгшэдтэ авиациин туһаламжа сүм хангагданхай һэн. Авиаци ябаган сэрэгтэй, артиллеритэй, танкова сэрэгтэй айхабтар нягта холботой байһан юм. Ябаган сэрэгэй добтолгодо эгээл ехээр һаад хэжэ байһан объектнүүдтэ нэн түрүүн бомбардировщигууд болон штурмовигууд табигдадаг байгаа.

Тихинич, Ехэ, Бага Крушиновкын районуудта дайсанай обороной түхеэрэлгэнүүдые агаарай 16-дахи арми бута сохижо хаяа, эндэ 150—200 самолет хэрэглэгдэһэн юм. Иимэ сохилтонуудай һүүлээр дайсанай эсэргүүсэлтэ һуларжа, манай сэрэгэй урагшаа дабшалта эрид шангадагша һэн.

Бүһэлэлгэдэ ороод байһан дайсанай бүлэгүүдтэ илангаяа авиаци үрэ ехэтэй добтолгонуудые хэдэг байгаа. Бобруйскһаа зүүн-урдуур манай танкова корпусууд дайсанай 35-дахи армейскэ корпусой зугаадан тэхэрихэ замые хаажархёо. Жлобин-Бобруйск гэһэн харгы дээрэ гитлеровецүүд соединенинингээ колоннын эхиндэ 150 тан[illegible] табижа ерээд, таранна сохилтоор хойто зүг тээшэ өөһэдынхидтөө сүмэрэн гараха гэжэ шидэһэн юм.

Энэ райондо фашистнуудай сэрэгэй татагдажа байһаниие агаарай тагнуул саг соонь обёорбо. Хэрбээ эрид шангa хэмжээ дары түргэн абаагүй һаа, дайсан бүһэлэлгэһөө мултаран гараха аргатай гэжэ июниин 27-ной үдэшэ мэдээжэ болоо. Фронтын түрүү линиин командна пунктда байһан Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков, агаарай сэрэгэй хүсэнүүдые командалагша авиациин главна маршал А. А. Новиков, фронтые командалагша К. К. Рокоссовский бүһэлэгдөөд байһан дайсанай бүлэгые усадхаха даабари агаарай 16-дахи армида даалгаха гэһэн шиидхэбэри абаба. Дайшалхы даабари абамсаараа, би өөрынгөө мэдэлдэ байһан подразделенинүүдтэ хэрэгтэй захиралтануудые дары түргэн үгэбэб.

Авиационно соединенинүүд тэрэ дороо дайшалхы бэлэн байдалда оруулагдаба. Түрүүшын самоледууд Савичи тосхондо гульдаһан дайсанай колоннын эхиндэ ябаха танкнууд дээрэ бомбонуудаа сүм адхаа. Түрүүшынхидүүлэй һүүлээр 1,5 часай туршада манай самоледуудай шэнэ шэнэ бүлэгүүд дайсанай бүлэгые бүхыдэнь бомбодожо мэдээ. Энэ хэрэгтэ аяар 526 самолет хабаадаһан.

Саг соогоо абтаһан энэ хэмжээнэй ашаар дайсанай 35-дахи армейскэ корпус ойр зуура үгы хэгдээ. Фашистнуудай танк болон автомашинанууд гал дүлэндэ абтаа, солдат болон офицернүүдынь ухаа мэдээгээ алдан ой соогуур таран гүйлдөө. Бүһэлэлгэһөө мултаран гараха аргагүй болоһоноо мэдэхэдээ тэдэн плендэ бэеэ тушааха баатай болоо һэн.

Минскһээ зүүн тээгүүр фашистнуудай 4-дэхи армиие бүһэлэн абаад, бута сохилгодо авиаци айхабтар шухала үүргэ дүүргэһэн юм. Тиигэжэ дайсанай сэрэгүүдэй эмхи гуримтайгаар Березина голой саана гараха арга олдоогүй. Тэрэ голые гаталалга дээрэ гитлеровецүүд ехэхэн хохидолдо ороо. Эндэ фашис сэрэгэй колоннонуудай баруун тээшээ дабшаха ямаршье аргагүй болоод байхадань, июлиин 3-да совет танкнууд Минск хотын үйлсэнүүдтэ сүмэрэн оробо. Иигэжэ дайсанай зуун мянган сэрэгшэдтэй нэгэ бүлэг баһа бүһэлэгдэшэлэй.

Тиихэдэ 11 мянган солдат болон офицертэй үшөө нэгэ бүлэг ой тайгын дунда бүхэлэлтэ һайнтай лагерь түхеэрээд, Гитлерэй командованиһаа туһаламжын ерэтэр тулалдаха гэжэ шиидэһэн байгаа. Гвардейскэ штурмовой авиациин 1-дэхи дивизиин летчигууд июлиин 6-да тэрэ бүлэгые элирүүлжэрхёо. Дивизиин командир полковник С. Д. Прутков дайсанай энэ бүлэглэлдэ дары түргэн сохилто үгэхэ гэжэ шиидэбэ. Штурмовигуудай бүлэгүүд удаа дараалан добтолгодо орожо, ойн соорхойн ехэ бэшэ талмай дээрэ сугларһан танк болон автомашинануудыень тэһэ биса бомбодоо. Фашистнуудай шэбээлһэн лагерь гал дүлэндэ абтажа, үдэшэлэн тээшэ үлээшэдүүлынь бэеэ тушаажа һалаһан юм.

Хойто үдэрынь тулалдаанай болоһон энэ райондо Белоруссиин компартиин Центральна Комитедэй ба правительствын түлөөлэгшэд ерэжэ хараа һэн. Энэ ушартай дашарамдуулан КПБ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. К. Пономаренко Советскэ Союзай Маршал А. М. Василевскидэ иигэжэ бэшэһэн байдаг: «Минскһээ зүүн-урагшаа нэмжыһэн тайгын дунда немецүүдэй бүхэлэгдэһэн тон томо лагерь бии байгаа. Манай штурмовой авиацаар үй бута сохигдоһоной һүүлдэ бидэнэр тэрэниие һаяхан ошожо хараабди. Энэ район хадаа дайсаниие үй бута сохихо талаар манай агаарай флодой айхабтар ехэ хүсэтэй байһаниие эли тодоор гэршэлэн харуулна».

Белоруссиие сүлөөлхын түлөө байлдаанда хэдэн мянган совет авиаторнууд шалгарһан байна. Эгэршэгүй шэн зориг ба баатаршалга харуулһанайнгаа түлөө эрэлхэг зоригтой 50 летчик Советскэ Союзай Геройн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

«1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда совет арадай түйлаһан илалтын 40 жэлэй ой тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор «манай илалта хадаа совет сэрэгэй наука ба сэрэгэй искусствын үлэмжэ булюу байһаниие элирхэйлэн харуулаа» гээд тэмдэглэгдэнэ. Совет летчигууд агаарай тулалдаанай бодото эзэд боложо, дайсанай газараар дабшадаг сэрэгтэ, авиацида үзэгдөөгүй шанга сохилтонуудые хэһэн. Белоруссиин газар дээрэ ба огторгойдошье тон ехэ илалта түйлагдаһан байна.

(ТАСС).



СССР-эй БАРУУН ХИЛЭ. Рава-Русска хилын отрядай хилэ харагшадай 17-дохи заставын начальник Ф. В. Морин 1941 оной июниин 22-то дайнай түрүүшын үдэр баатаршалга харуулһан байна. Үглөөнэй 8 сагта хилын харуулшад дайсанай найман добтолгодо сохилто үгөөд байгаа. Заставын начальник сэрэгшэдтэ жэшээ харуулан дайлалдаһан ба[illegible] шынгээ байлдаан[illegible] «Интернационал» ороо бэлэй.

Энэ дайнда Ф. [illegible] наһа бараа. Наһ[illegible] хойноһь тэрээндэ [illegible] Союзай Геройн [illegible] олгогдоһон юм. [illegible] рэнэй нэрые СССР[illegible] хилэнүүдэй зас[illegible] нэгэн дээрэ үргэж[illegible]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: [illegible] начальнигай орло[illegible] тан Н. А. Мир[illegible] сэрэгшэдтэй хөөр[illegible] байна.

ТАСС-ай фото[illegible]

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

СУРХАРБААН-84

БАРИЛГАШАДАЙ СПОРТЫН ҺАЙНДЭР

Россин гүрэнэй бүридэлдэ Буряад ороной һайн дураараа ороһоор 325 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Сурхарбаан» — арадай-спортын һайндэр Северомуйск тосхондохи стадион дээрэ үнгэргэгдэбэ.

Һайндэрэй аялга хүгжэм зэпэлнэ. Стадион һайндэрэйхеэр, элдэб үнгэтэй спортын тугуудаар, уряа лозунгнуудаар шэмэглэгдэнхэй. Тоннель малтагшад, автотранспортнигууд, барилгашад, тосхоной бүхы шахуу хүн зон энэ һайндэртэ сугларһан байгаа.

Арадай депутадуудай поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. Г. Гуляев үгэ хэлэжэ, зунай найр наадые нээбэ.

Гоё һайхан национальна хубсаһатай басагад хилээмэ, дабһа, сэгээ габьяата хүдэлмэрилэгшэдтэ, бэлигтэй бэрхэ спортсменүүдтэ хүндэмүүшэ халуунаар бариба.

Удаань Северомуйск тосхоной бага балшар хүбүүд, басагад газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал, хани барисаа, жаргалта байдал хангахые һүлдэлһэн хатар наадаһан байха юм.

Тиигэһээр удаан хүлеэгдэһэн спортын нааданууд эхилбэ. Буряад арадай бүхэ барилдаан, аргамжа таталга, городки шэдэлгэ, гиир үргэлгэ, яхад арадай харайлганууд, волейбол мүрысөөнэй программада оруулагдаһан байгаа.

Барилдаанай хибэсэй дэргэдэ хүнүүд илангаяа олооро сугларба. Буряад арадай бүхэ барилдаанай гурим дүримүүд тухай ахамад судья Сергей Цыреновэй дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, барилдаанай «нюусануудые» харуулжа үгэһэнэйнь һүүлээр баатар хүсэтэй хүбүүд хойно хойноһоо хибэс дээрэ гаража, хаба шадалаа туршаһан, арга дүрэеэ үзэлсэһэн байна.

70 килограммай шэгнүүртэн сооһоо Юрий Жамбалов онсо шалгаржа, түрүү һүүри эзэлээ. Д. Долгополов, В. Ващук гэгшэд шангай һуурринуудта гараба.

80 болон тэрээнһээ дээшэ шэгнүүрнүүдтэ Юрий Голуб, Николай Мостобаев гэгшэд спортын һайндэрэй чемпионууд болобо. Барилга-хабсаралгын 597-дохи поездын хүдэлмэрившэн Николай Мостобаев барилдаашадай дундаһаа эгээл эрхим бэрхэ чемпионой нэрэ солодо хүртэбэ.

Аргамжа таталга сугларагшадые ехэтэ һонирхуулба. Эндэ 11-дэхи тоннельнэ отрядай коллективтэй тэнсэхэ шамбайшуул олдобогүй.

Энэл отрядай хүдэлмэришэд городки шэдэлгээр илалта түйлаба. 22-дохи тоннельнэ отрядай, мүн автотранспортна 2-дохи предприятиин команданууд удаадахи шангуудта хүртэһэн байна.

Гиир үргэлгөөр хабаяа туршаха дуратайшуул айхабтар олон байгаа. Жюри мүрысөөндэ хабаадагшадые гурбан шэгнүүртэ хубааба. 70 килограммай шэгнүүртэн сооһоо 22-дохи тоннельнэ отрядай хүдэлмэришэн Михаил Бекурандзе шалгарба. Владимир Никецкий, Юрий Ивтуль гэгшэд удаадахи һуурринуудта гараа.

Сергей Подшиваленко — 82 килограммай, Евгений Верещагин тэрээнһээ дээшэ шэгнүүрнүүдтэ эрхимлэһэн байха юм. М. Бекурандзе 24 килограммай гиирые 100 дахин угзаран үргэжэ, абсолютна чемпион болобо.

11-дэхи тоннельнэ отрядай Ленинскэ комсомолой шангай лауреадай бригадаһаа РСФСР-эй спортын мастер Олег Левитин яхад һүрэлгөөр бусадһаа булюу байба.

19-дэхи тоннельнэ отрядай команда волейболой талмай дээрэ илалта түйлаһан байха юм.

Северомуйск тосхоной эдиршүүлэй дунда согтой хүхюун мүрысөөнүүд үнгэргэгдэбэ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходо, 11-дэхи тоннельнэ отрядай суглуулагдамал команда «Сурхарбаанда» илажа гараһан байна. Илагшад болон шанда хүртэгшэд арадай депутадуудай поселково Соведэй дурасхаалта бэлэгүүдээр шагнагдаа.

Үдэшэлэн барилгашалта ехэ концерт-наадан табигдаа.

БАМ-ай барилгашадай габшагайгаар ажаллахаһаа гадна, согтой хүхюунээр амаржа шададаг, спорттой ханилдаг байһые «Сурхарбаан-84» харуулаа.

С. ЦЫБИКОВ,
спорткомплексын тренер.

ҺОНИРХОЛТОЙ МҮРЫСӨӨН

Районойнгоо ажахынуудта жолоошодые һурган бэлдэдэг ДОСАФ-ай авто-һургуулиин дэргэдэ мотоциклетнэ спортын секциин нээгдэһээр дүрбэн һара үнгэрбэ. Тус һургуулиин багша Н. В. Цивилевой хүтэлбэридэг секцидэ 125 кубическа сантиметр цилиндртэй мотоцикл үзэдэг байна.

Һаяхан Баргажан һуурин шадар тэдэнэр түрүүшынгээ мүрысөө үнгэргэбэ. Эрэшүүлэй дунда Баргажанай райпогой барилгын участогай хүдэлмэришэн Владимир Колоколов түрүүлээ. Харин эхэнэрнүүдэй дунда Татьяна Русина Лариса Черных хоёр шалгараа. Мүрысөөндэ илагшад сурхарбаанда хабаадажа, дүршэл шадабариа харуулха юм.

А. КАПУСТИН.

ЭДИРШҮҮЛЭЙ ТУЛАЛДААН

«Арһан бүмбэгын» клубай шанда хүртэхын түлөө эдир футболистнуудай дунда Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлэлгын наадан дүүрэбэ. Жэл бүри үнгэргэгдэдэг һонирхолтой энэ нааданда хабаадаха дуратайшуул олошороо. Байгша ондо үнгэргэгдэһэн нааданда хабаадагшад дүрбэн бүлэгтэ хубааржа мүрысөө, Эндэ Железнодорожно районой эдир футболистнууд бүхы дүрбэн бүлэгтэ шалгаржа гараа.

Аха наһанай бүлэгтэ наадаһан «50 лет Октября» клубай футболистнууд һайн бэлэдхэлтэй байгаа. Урдандаа «Сэлэнгэ» командада наадаһан Юрий Изюмцев эдэнэрые һурган хүмүүжүүлдэг юм.

Дундуур наһанай бүлэгтэ Виктор Гавриловай нэрэмжэтэ, «Ровесник» клубуудай команданууд эрхимлэһэн байна. Бага наһатанай дундаһаа «Ленинец» клубай команда түрүүлээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ Шэтэ хотын эдир футболистнууд «Ровесник» командада айлшаар ерэһэн байна. Нүхэр ёноой уулзалгада Улаан-Үдын футболистнууд айлшадаа 5:2 тоотойгоор диилэбэ. Айлшадай футболистнууд Октябрьска районой командатай уулзажа, тэдэнээ 3:0 тоотойгоор илаһан байна.

Г. ИВАНОВ.

ШЭНЭ КИНО

„ФИРМЫН" ХОСОРОЛГО

«Мэргэжэлынь — мүрдэгшэ» («Профессия — следователь») гэһэн олон серитэй телефильмдэ А. Джигарханян, И. Мирошниченко, Г. Бурков мэтын мэдээжэ актернууд хабаадахань гэжэ соносхогдоходо, шэнэ лентые һонирхолтой байха гэгэжэ этигээ һэмди. Зүгөөр дурсагдаһан фильмые (дүрбэн серитэй) хараад, байхадаа, харагшадай һанамжанууд эрид хубааржа, арсалдахашье ушарнууд үзэгдөө. Артист Г. Бурковой (мүрдэгшэ Антоновой гол рольдо наадана) гүйсэдхэлгэ тушаа илангаяа олон ондоо һанамжа хэлэгдэхэ юм.

Теэд үнэхөөрөөшье, Георгий Бурков мүрдэгшын образые байгуулжа, түхэл абаридаа гүйсэдхэхы маягтаа таарахаар бэшэ шэнги рольдо наадаба бшуу. Гэбэшье фильмые найруулан табигша Александр Бланк сценарист Иван Менджерицкий хоёр бэлигтэй актёрто гол ролиие дурадхахадаа, алдуу хээгүй гэжэ һанагдана. Ушарынь гэхэдэ, мүрдэгшэ Антоновой рольдо артист тон бэрхээр, этигэл түрүүлмээр наадажа, мүнөө үеын хүнэй үнэншэмэ, һайхан, сэдьхэлэй ульһаар жэгнэгдэһэн образые бүтээжэ шадаа ха юм.

Манай үе сагта мүрдэгшэ хүн гээшэ ямар шэнжэ шанартай байха зэргэтэйб гэжэ найруулан табигшад харуулха зорилго табиһан байна. Һүбэлгэн хурса, даруу сэдьхэлтэй, ямаршье сагта бэеэ барижа шададаг, олониитэдэ харша ябадалтай эрид шууд тэмсэдэг, хатуу зоригтой хүн лэ энэ мэргэжэлдэ тааража хүдэлхэ байна гэжэ энээнһээ уламжалан ойлгогдоно. «Гэмнэгдэһэн хүн бүхэниие абаһаар лэ хуули эбдэгшэ гэжэ хаража болохогүй. Гэбэшье гүрэнэй зөөри үбэршэлэгшэдтэ һанаа амараар яашье хандахаар бэшэл даа»,—гэжэ Антоновой хэлэһэн эдэ үгэнүүд фильмын гол удхань болоно.

Суудa гараһан фирмын хүл жороохой «түлөөлэгшэ» хуурмаг ябуулга хэжэ, айхабтар ехэ мүнгэ зөөри үбэршэлһэн Виктор Лыкин (Эммануил Виторган) манай геройтой зүришэлдөөтэй. Эгээл энэ Лыкин мэтэ, залуушуулые бузар хэрэгтээ хабаадуулагшадтай Антонов-мүрдэгшэ тэмсэнэ ха юм. Тиин энэ тэмсэлынь сууте «фирмын» һандаралаар түгэсэнэ...

Иигээд ерэхэдээ, харагшадай һанамжануудай хэды хубаарбашье һаань, «Мэргэжэлынь—мүрдэгшэ» гэһэн фильмые һонирхолтой лентэ болоо гэжэ сэгнэбэлнай, алдуу болохогүй ёһотой. Һайн удхатай сценаритай, уран зохид найруулгатай, актерско эрхим гүйсэдхэлгэтэй һэн хойноо дурсагдагша фильм үргэн олон телехарагшадай халуун һонирхолые үүсхэбэ ха юм. Тэрэшэлэн Г. Бурков, А. Джигарханян, И. Мирошниченко, С. Переселков, И. Овадис мэтын киногой суута мастернуудтай хүн зон баясан уулзаһан байна.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ГЭР БҮЛӨӨРӨӨ...

Улаан-Үдэ хотын гурбан районой ажалшад спортын мүрысөөнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Илангаяа «Эжы, аба, би —спортын бүлэбди» гэһэн мүрысөөндэ хотын ажалшад гэр бүлөөрөө ерэжэ, илангаяа олоороо хабаадалсана. Железнодорожно районой 51-дэхи дунда һургуулиин спортын зал соо үнгэргэгдэһэн мүрысөөн спортивна гэр бүлэнэрэй ёһотойл һайндэр болоо. Энэ һайндэртэ тус районой арба гаран бүлэнэр хабаадажа, пневматическа буугаар сагаалса мэргэлһэн, баскетболой бүмбэгэ дамжуулгын эстафетэдэ урилдаһан, абанарынь 16 килограммай гиир үргэһэн, эжынэр болон үхибүүд амяар амяараа мүрысэһэн байна. Мүрысөөнэй дүнгөөр Юрий Иванович, Лидия Евдокимовна Железнягтанай бүлэ һургуулиин һурагша Слава хүбүүнтэйгээ 27 очкотойгоор түрүү һуури эзэлһэн байна. Эрхимлэгшэдтэ нэгэхоёр очкогоор ахигдаһан Калиденко, Теселько гэгшэдэй бүлынхид удаадахи һууринуудые эзэлээ.

Спортын һайндэрэй мүрысөөндэ эрхимлэһэн бүлэдэ— Энэдхэг ороной бүмбэгэ тусхай шан барюулагдаа. Забһарлалдань эдир боксернууд, барилдаашад (самбо), гимнастнуудай мүрысөөнүүд болоо.

В. МУЛЛЕР.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 51-дэхи һургуулиин гурбадахи классай һурагша Слава Сарайкин.

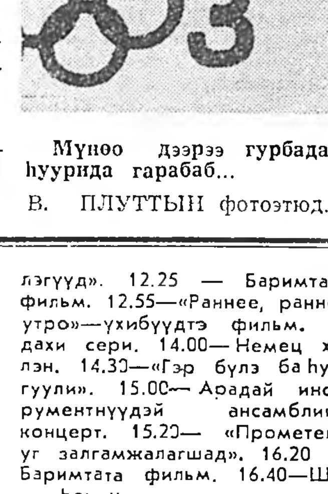
Авторай фото.

ТҮРҮҮШЫН МАСТЕР

Ленинград хотодо сэрэгэй-прикладной зүйлөөр үнгэргэгдэһэн бүхэсоюзна мүрысөөндэ союзна республиканууудай суглуулагдамал зургаан команда хабаадалсаба. Манай республикын гурбан спортсмен РСФСР-эй суглуулагдамал командын нэрэ солые хамгаалаа. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, «Труд» бүлгэмэй инструктор, спортын мастерта кандидат Александр Шайдуров, Железнодорожно техникумэй студентнэр Светлана Переляева, Сергей Марзаев гэгшэд болоно. Эдэ спортсменүүднай командаараа Алас-Дурна зүгэй зоныn чемпионой нэрэ зэргэдэ хоёр удаа хүртэһэн байна. Мүрысөөндэ түрүү һууриду гарадаг Александр Шайдуров гурбан жэлэй туршада эрхим дүн харуулжа, зонын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм.

Мүнөө Ленинград хотодо үнгэргэгдэһэн бүхэсоюзна мүрысөөндэ Александр Шайдуров граната холо шэдэһэн, мэргээр буудаһан, урилдаанда һайн дүн харуулһан байна. Тэрэ жаран спортсменэй дундаһаа табадахи һуури эзэлжэ гараа. Энэ амжалтаараа манай республикын спортсменүүд сооһоо Александр СССР-эй спортын мастерай норматив түрүүлэн дүүргэбэ. Буряадай АССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд һуралсал, һорилго гараад, Алас-Дурна зүгэй түрүү һуури эзэлхын түлөө Уссурийск хотодо байгша оной июниин 24-һөө 27 болотор үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ хабаадаа.

В. ДЕНИСОВ.



Мүнөө дээрээ гурбадахи һууринда гарабаб...

В. ПЛУТТЫН фотоэтюд.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Творческо бэдэрэлгын ашa үрэ»—түрүү бэшэг. КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкэдэ»—Буряадай участогта һүүлшын гадаһанай шаардаһанда зорюулагдаһан митингдэ хабаадагшадай рапорт.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партийна ажабайдал: КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн. «Түрүүшүүлые элирүүлхэ» — Н. Федотовой статья. Түрүү дүй дүршэлэй адрес: Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз.

Гурбадахи хуудаһанда. В. И. Ленинэй «О праве наций на самоопределение» гэжэ номой 70 жэлэй ойдо. «Национальна болон интернациональна асуудалаар ленинскэ диалектикэ» — АПН эй материал.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Мультфильм. 10.05— «Аяншалагшадай клуб». 11.05 — «Часы остановились в полночь» — уран һайханай фильм. 12.45—Шэнэ һонин. (12.50—хүрэтэр). 15.15—Шэнэ һонин. 15.35 — «Тэмсэлшын үдэр» — киноочерк. 15.50—Ю. Олеша. «Ни дня без строчки». 16.45 — «Четыре танкиста и собака»—олон серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. «Где мы, там граница». 17.40 — Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ. 18.10 — Концертын залда — һурагшад. 18.40 — Эб найрамдал ба залуушуул. 19.15—«Зураг бүхэндэнь—наран».

Улаан-Үдэ. 19.3[illegible] — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — нютагуудай һонин. 20.10 —«Арадай хиналтын экран».

Москва. 20.40 — Минскын фашис булимтарагшадһаа сүлөөлэгдэйөөр 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хүгжэмтэ дамжуулга. 22.00—«Время». 22.35 — «Илла. Пункт наблюдения» — 3 серитэй уран һайханай фильм 1-дэхи сери. 23.30 — «Граждан авиациин онсо шухаг самолёдуудые шэнэдхэхэ тухай». 23.45 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.30—«Карусель» — уран һайханай фильм. 10.45 — «..16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһанай». 11.25 — Фильм-концерт. 11.55 — С. Маршак. «Дуратай шүлэгүүд». 12.25 — Баримтата фильм. 12.55—«Раннее, раннее утро»—үхибүүдтэ фильм. 3-дахи сери. 14.00— Немец хэлэн. 14.30—«Гэр бүлэ ба һургуули». 15.00— Арадай инструментнүүдэй ансамблиин концерт. 15.20— «Прометейн үг залгамжалагшад». 16.20 — Баримтата фильм. 16.40—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 18.20—һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 18.50—44-дэхи һургуулиин һурагшад «Электромашина» заводой цехүүдтэ хүдэлмэришэдтэй уулзаха.

Москва. 19.30 — Баримтата фильм.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-81-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, [illegible] Н-00490. Заказ № 153. Индекс 0484[illegible]